

Na Ignàsia Muñoz de Forcada

morí cristianament el dia 19 del proppassat abril

(A. C. S.)

Els seus desconsolats espòs Josep Forcada i Munt, fills Josep, Francesc (absent), Alfred, Montserrat i Ignasi, nores Emília Berenguer vídua Forcada i Carme Busquets, néta Maria Josepa, germà, germanes, cunyats, oncles, nebots, cosins, parents tots i les raons socials **Hilaturas Forcada, S. A., i Molas y Viladés**, en recordar als amics i coneguts tan dolorosa pèrdua, els preguen que l'encomanin a Déu i es dignin assistir a les misses que, pel bé etern de l'ànima de la difunta, es resaran demà, dimecres, dia 3 de l'actual, de deu a dotze, en l'església de Nostra Dona de Pompeia (Diagonal).

El dol es dona per despedit

No s'invita particularment

Dimecres de la setmana entrant (dia 10 de l'actual) se celebrarà un ofici funeral en l'església del poble de Navàs (Pla de Bages), pel bé etern de l'ànima de la difunta.

L'Emm. senyor Cardenal Arquebisbe de Tarragona i els Ilms. senyors Bisbes de Barcelona, Vich i Solsona, s'han dignat concedir 200 i 60 dies d'indulgència als fidels diocesans que practiquin algun acte de pietat en bé de l'ànima de la difunta.

Don Miquel Castellví Català

Depositari-Pagador d'Hisenda

morí el dia 1.er dels corrents

havent rebut els Auxilis Espirituals i la Benedicció Apostòlica

(A. C. S.)

Els seus afligits esposa donya Assumpció Gutiérrez Safete, germanes, germans polítics, nebots, nebots polítics, cosins i família tota, en participar als amics i coneguts la irreparable pèrdua, els preguen un record en llurs oracions.

Per expressa voluntat del finat no s'avisarà l'hora de l'enterrament

L'Emm. i Rvdm. senyor Cardenal-Arquebisbe de Tarragona i els Excms. i Ilms. senyors Bisbes de Barcelona, Vich, Seu d'Urgell, Osca, Barbastro i Jaca, han concedit indulgències en la forma acostumada.

Soler i Torra Germans

BANQUERS

Rambla dels Estudis, 13, i Bonascós, 1

Cuidem de la introducció a Espanya de les Cèdules Argentines dipositades a l'estranger.

**Compra i venda de valors
Negociació de cupons
Ordres de Borsa**

Admetem dipòsits de valors en custòdia

GRAN BALNEARI VICHY CATALA

Situat davant de l'estació de Caldes de Malavella (Província de Girona)

Aigües mineromedicinals, termals de 60°, bicarbonatades, alcalines, litiques, clorurades, sòdiques, sens rival per a la diabetis, glicostària, artrisme en els seus múltiples manifestacions, malalties de l'aparell digestiu, fetge, etc.

El dia primer s'inaugurarà aquest grandios i formosíssim Balneari que, voltat de parcs frondosos brinda una estada molt agradable. Habitacions grans, còmodes i ventilades. Menjadors i cafè grandiosos. Salons esplèndids i elegants per a festes i atraccions. Formosa capella. Il·luminació elèctrica. Camp per a tennis i altres esports. Garatge. Telèfon: Girona 408.

Informes: a l'Administració, Rambla de les Flors, 18, entresol. Telèfon 1524 A.

Calçats The Reding Shoes

4, FERNANDO, 4

Tenim l'honor de comunicar a nostra distingida clientela i públic en general a nova reobertura de nostra casa amb les més altes novetats en calçats fins per a senyora, senyor i nens. Classes selectes de gran luxe. Models últims, únics i exclusius d'aquesta casa. Diàriament es rep lo més nou de l'article.

THE REDING SHOES, Fernando, 4

Doctor Enric Mias i Codina

Especialista en parts i medicina infantil. Tractament del Limfatisme, Escrofulisme, Anèmia infantil. Trastorns del desenvolupament, Tumors freds i Tuberculosi infantil. Assistència a parts normals i distòsies. - Hores de visita. De 3 a 5 tardes, dimecres, divendres i dissabtes. - Rambla Catalunya 97, 1.er, 2.^a

Sabó "La Oca"

Fabricant: J. ALERMA - MATARO

Qualitat superior

GRANS MAGATZEMS EL SIGLO

S. A.

FINS EL 20
DE MAIG

EXPOSICIÓ

I VENDA de

Vestits d'Estiu, Camiseria, Capells,
Corbates, Guants, Ombrel·les, Va-
nos, Calçat i Gèneres de punt per a
senyor, Senyora i nois

GRANS OCASIONS

Articles per a Primera Comunió

Corones, Llaços, Vels, Cintes,
Rams, Bosses, Devocionaris, Ro-
saris, Medalles, Recordatoris, etc.

OBJECTES PER A PRESENT

PREUS EXCEPCIONALS en teixits de lla-
na, seda i cotó

BANCA MARSANS

Valors - Cupons - Girs - Canvi - Cotons - Viatges

Rambra de Canaleles, 2-4
BARCELONA

Direcció telegràfica:
MARSANSBAN

Apartat de Correus núm. 1.
Telèfons números }
589 A.
689 A.
789 A.

SUCURSAL A MADRID

Avinguda del Comte de Peñalver, núm. 18

Vins fins LA RIVA XEREÇ

M. Antoni de la Riva & C. Col·lectors i exportadors de vins de llurs vinyes en els
renombrats "pagos" de Manchado Carrascal i Bilbain
Demaneu: Manchado "LA RIVA" fi
Manchado "LA RIVA" colorós

Notícies

Relació dels objectes trobats i di-
posats a la Majordomia de l'Ajuntament.

Una clau; una bossa-moneder de
pell, color marró, contenint tres mo-
neders petits; una claueta numerada;
un claver amb tres clauetes; un mo-
neder de pell, color fosc, contenint
metall·lic; un joell i una cadeneteta,
segons sembla de plata; un fanal pe-
tit, segons sembla per automòbil;
una claueta numerada; un document
a nom de Maria Giribris Curia; un
paquet contenint diverses peces de
roba interior, per a senyora; un car-
net-abono, per a menjars; una clau-
eta numerada.

-Paraigües Cardús Portafer-
rissa, 10

Vatelles FORCELLANA
Llorens, Rbla. Flors, 30.

Sobre el tema general de «La Li-
teratura francesa en el moment ac-
tual», l'eminent literat francès Jules
Romains desenvoluparà tres con-
ferències a l'Institut Francès els dies
4, 6 i 8 del corrent, a les deu del
matí.

M. Romaines parlarà del teatre, de
la poesia i de la novel·la a França.

JOIES VILANOVA Unió, 6

Cristalleries J. Llorens, R. Flors, 30

— EXTRAORDINÀRIA EXPOSICIÓ
DE PINTURA A L'HOTEL RITZ.

Obrs de Goya, Rubens, Luini, Wou-
vermann, etc. Regal d'un Rubens
catalogat. Intel·ligents, aficionats, vi-
siteu aquesta esplèndida col·lecció.
—Entrada lliure.

Invitats per don Joan Roig assis-
tiran a la inauguració dels nous
«docks» destinats a materials de cons-
trucció i establerts al carrer de
Corts.

Són magatzems molt capaços, ocu-
pant una àrea de 300 metres qua-
drats.

El senyor Roig explica l'aplicació
dels magatzems i agrai la presència
dels periodistes que assistiren a l'ac-
te de la inauguració.

Els invitats foren obsequiats amb
un vermouth.

Al Passeig de la Creu Coberta va
ésser detingut Joan Parreño Pérez,

Marca de Fàbrica registrada

Un Benefactor de la Humanidad

En todo el mundo, para todo el
mundo, el

Linimento de Sloan

ha demostrat ser el àngel bie-
nechor. Para el cansado caminante
o el fatigado trabajador
cuyos músculos azotados piden
auxilio; para el anciano cuyos
ataques reumáticos le amargan
la vida; para niño que se lastimó
la frente al correr; para los
mil y un casos similares, millones
de personas han recurrido al

Linimento de Sloan

se lo han aplicado, han sentido una
ligera y agradable sensación de calor y,
después, nada, la irrefutable satisfacción
de haber aliviado al enemigo.
Compre un frasco ahora; al llegar a su
casa hoy, tal vez lo necesite.
(De venta en todas las Boticas)

Linimento de Sloan

de 21 anys, per haver pres d'una pa-
rada una capsa contenint ornamen-
tacions de vestit de senyora.

Don Josep Toll, amo d'una dogue-
ria del carrer de Fernando, 31, de-
nuncia que s'havia presentat un sub-
jecte amb una targeta a nom d'un
veí del carrer de Muntaner demanant
tres centes dotzenes de fulles de mà-
quina d'afaitar i cinc dotzenes de
navages, oferint-se a tornar-ho el dia
següent.

-Manera de fer créixer el cabell fàcilment

Tan se val que sigui clar, i urt,
sec i trencadís el vostre cabell, és
fàcil fer-lo créixer llarg, suau,
brillant i superabundant. Tot es redueix
a comprar una ampolla de Loción La-
vona a un dels establiments més
avall indicats i aplicar aquesta sen-
se restricció dues vegades al dia.
Aquest específic no sols destrueix el
gèrm de la caspa i evita la caiguda
del cabell, sinó que també el fa
créixer suau, llarg i superabundant
d'una manera prodigiosa, degut al
fe de suplir el bulb pilós, l'única
element que excita el seu creixement,
segons l'opinió de famosos
perits. Donats els mèrits excepcio-
nals de la Loción Lavona, es ven amb
una garantia: que farà créixer el ca-
bell o del contrari es torna el seu
import; de manera que aquells que
necessiten tenir més cabell, més llarg
o més format, han de provar-la de
seguida, ja que si el resultat no els
satisfà, res els costarà la prova.

LA LOCIÓ LAVONA

està de venda a Barcelona als se-
güents establiments:

VDA. DE S. ALSINA, Passatge Crè-
dit, 4; DR. ANDREU, Rambla Catalu-
nya, 66; EANUS I SOLER, Jaume I,
18; VICENS FERRER I C., Plaça Ca-
talunya, 12; J. ICART, Claris, 10;
PERFUMERIA LAFONT, Fernando, 61;
S. A. MONEGAL, Portal de l'An-
gel, 14; SALUS, S. A., Fontalla, 7;
E. SARRA, Ronda Sant Pere, 7; J. J.
SEGALA, Rambla de les Flors, 14;
CASA SERRA, Pelayó, 9; TARIN I
MARTÍ, Salmeron, 78; J. URIACH
I C., Bruch, 49; VIDAL I RIBAS,
Hospital, 2; VIDAL I RIBAS, Rambla
de les Flors, 23; JOAN VILADOT,
Rambla Catalunya, 36; 1 a Palma de
Mallorca: CENTRE FARMACEUTIC.

Per a seguretat d'obtenir el con-
tracte de garantia donant-vos dret a
la devolució del vostre diner, si no es-
teu satisfets, insistiu a obtenir la GE-
NUINA LOCIÓ LAVONA (Marca de Fà-
brica Registrada) i rebutjar totes les
imitacions.

El foc.
A la una de la matí es de-
clarà un incendi a un establiment
de torrar cafè del carrer Alvarez, 10,
essent ràpidament dominat pels bom-
bers. Les pèrdues es calculen en
2.000 pessetes.
A les tres, els bombers hagueren
d'anar al carer de Girona per haver-

se vist sortir fum del magatzem de
maquinària del núm. 63, Oribia la
porta, resultà que cremava un munt
de caps de cotó plens d'oli que ha-
vien servit per netejar les màquines.
També fou apagat en pocs moments.
Al dispensari de Sant Gervasi fou
curada Lluisa Ferrer, de 54 anys, ha-
bitant a una barraca del carrer de
l'Arrabal, 41, la qual tenia cremades
de pronòstic reservat a diverses
parts del cos, per haver-se-li encès
una ampolla d'esperit de vi.

- Sabó La Creu Blanca

Econòmic superior
Es ven a tot arreu

En efecte, fou servida la comanda
al citat domicili, rebent en paga-
ment d'això, un taló de compte cor-
rent contra el Crèdit Lyonnais, per
valua de la factura, important en
1.551 pessetes, i en anar a fer-lo efec-
tiu manifestaren al dit establiment
de crèdit que el taló no era cobrable.
Del fet se n'ha donat coneixement
al Jutjat.

- Restaurant Terramar - Sitges

Lloc de salut, extensos jardins, en-
cantadora platja. Per a encàrrecs a
Barcelona, Passeig de Sant Joan, nú-
mero 3, pral.; telèfon 118. S. P., o di-
rectament a Sitges, telèfon n.º 341.

Accedint a la invitació feta per
l'Associació d'obers i empleats, l'ar-
quitecte don Francesc J. Azorin, el
qual es troba a Barcelona amb oca-
sió del Congrés d'Arquitectura, dona-
rà una conferència al seu domicili
social (Consell de Cent, 263), el prò-
xim dijous, dia 4, a les deu del ves-
pre, dissertant sobre el tema «La so-
cialització de la indústria de la cons-
trucció».

JABONES ROGAMORA

"EL LEON"
"LA PAJARITA"
PARA TODOS LOS USOS

El pròxim dissabte, a les quatre de
la tarda, es reunirà el Consell de
Foment d'aquí, el qual rep gran
nombre de denúncies d'invasió d'al-
faca als pobles d'Alfala, Masnou,
Arenys de Mar i Malgrat, que com-
bat amb la mateixa intensitat que els
anys anteriors.

Ha despertat gran interès l'anunci
de la conferència sobre l'última ex-
pedició al Mont Everest (Himalaya),
cim el més elevat del món, que orga-
nitza el Centre Excursionista de Ca-
talunya per al dia 18 de maig, al lo-
cal del Palau de la Música Catalana.
Al dit Centre s'han rebut ja nom-
broses demandes de localitats per
aquest important acte i es comunica
l'Administració que des d'ahir s'han
posat a la venda al Centre Excursio-
nista de Catalunya (Paradís, 10,
principal), les localitats i entrades per
la dita conferència.

Essent molt important la comanda
d'aquestes es recomana que totes les
persones que desitgin assistir a la
conferència adquireixin com més
aviat millor la corresponent locali-
tat.

- TINTURA WINTER

Premiada amb Medalla d'Or

Amb una sola aplicació desapareix
la canícia. Serveix per al cabell,
barba i bigotí. Es prepara per a ne-
gre, castany fosc i castany clar. Dona
colors tan naturals i inalterables, que
bé pot dir-se que és la millor i més
pràctica. Venda en perfumeries.

¿Confidencia?

La meua felicitat, simpàtiques lecto-
res, la dec al treure'm d'arrel el pel
moix i pel de la cara i braços amb el
tan acreditat **DEPILATORI** marca
BELLEZA. Es inofensiu. Venda en
perfumeries. Fàbrica a Badalona. Gran
Premi i Medalla d'Or.

Publicacions rebudes

— Catalunya Social. Han sortit els
números 52 i 53, corresponents als
dies 22 i 29 d'abril, portant, respecti-
vament, els següents sumaris:
Número 52: Planys de dolor (Edito-
rial). — El que passa, per J. — Sant
Jordi, Patró de Catalunya, d'En Joan
Maragall. — Posició general de la
qüestió del joc, VII, per R. Rucaba-
do. — Campaña tendenciosa: L'A-
ranzel. — Moments de gravetat. Al-
cem ben alta la nostra bandera, per
J. C. — La farsa del comunisme. —
Quan l'amor clou els ulls (conte),
per Civera. — Esguardant el món:
Estat Units. L'aplicació de la psico-
logia a la indústria. Suècia. L'ot-
cina nacional d'assegurances. Colòmbia.
Assegurança col·lectiva obliga-
tòria. Japó. Les fluturs de cotó. Ità-
lia. La jornada de vuit hores. Grècia.
Construcció de cases a bon preu. —
Comentaris: Una mica de pudor, per
Maria Bonshoms. — Un sistema de
reconstrucció. — Diada Montserra-
tina. — D'ací i d'allà. — Noticiari.
Nota gràfica: Present de Sant Jon
di (dibuix).
El número 53 és extraordinari, de
24 pàgines, per a commemorar la
primera anyada del setmanari, i pu-
blica aquest copis contingut.
Ara fa un any (Editorial). — El
que passa, per J. — Idees i fets. Un
fracàs de la Democràcia, I, per Jo-
sep M. Gich. — Anima endins, per
senyor J. M. Llovera, canonge. — El
primer de maig, per Antoni Maria
Vidal. — Escoles complementàries
d'oficis. — La petita Roser (conte),
per Civera. — La bona salut dels de-
legats bolxevics. — Esguardant el
món: Argentina. La participació dels
obers a la direcció de les fàbriques
a Austràlia. Els obers demanen tre-
ball. Dinamarca. L'actitud dels con-
tramestres. Xile. Un projecte de pro-
tecció social del treball. Austràlia.
Reivindicacions dels minaires. Cana-
da. El programa legislatiu dels sin-
dicats. — Posició general de la qües-
tió del joc, VIII i darrer, per R. Ru-
cabado. — L'aberració de la para-
la, per Ivon l'Escop. — Moltes men-
des d'elles, per Jaume Raventos. —
Comentaris: El feminisme a Nor-
ga, per Maria Bonshoms. — Els di-
bres nous: Jesucrist i les relacions
econòmico-socials. Pastoral de
Obispo de Oviedo, per F. Manich.
El per què de certes coses. — De
Rússia soviètica. — Informacions
cials. — La cooperació. — D'ací
d'allà. — Noticiari.
Notes gràfiques: Un que se'n va
Predicació demagògica (dibuixos),
que és altres intencions caricatures d'in-
genuitat.
— «El Consultor de los Bordados».
— «Revista de los Tribunales». —
meros 14-15.
— «Agricultura». Revista Agrícola
Catalana. Publicada per l'Editorial
Catalana. En el seu número 8 ofereix
el següent sumari:
El consum de potassa a Catalunya, el
per August Matons. — Impressió
del «Primer Saló de la Màquina Agrícola»
cola, per Carles Pi i Sunyer. — L'ona
línearis de l'avellaner, per Joan Aguiló.
Aguiló — Les ferides a pagès, per de
Leandre Cervera. — La Ramaderia
Mallorca, per M. Rossell i Vila. — L'ob-
indústria de la llet en crisi, per
bert Compte. — Teories d'herència
per R. Roqueta. — Comentaris. — La
formació vinícola, per Pere Joan Llorenç.
— Informació oleícola, per Lisini Matons.
dreu. — Noticiari. — Notes del Congrés
partament d'Agricultura de la Ma-
comunitat de Catalunya. — Bibliografia
fla, per C. A. M. i A. M. — Consultes,
per A. M.
— La Veu de l'Angel de la Guàrdia
da. Números corresponents al prò-
sent any.
Molt interessants, tant pel
com pels gravats.
— «Revista Popular». Número 25.
— «Bul·letí del «Catalunya», A.
Número 56.

El pacte de no-agressió

A. ROVIRA I VIRGILI

Gènova, 2. — La sots-comissió d'assumptes russos ultimà en la seva sessió d'ahir la relació de les condicions que s'exigiran a les delegacions importants, o sigui als deutes de guerra i la restitució dels béns privats con-

Dublin, 2. — Les tropes irregulars es possessionaren, ahir a la tarda, de Kildar Street Club, centre dels unionistes irlandesos, així com de

París, 2. — «Le Matin», ocupante de la remesa de la nota de la Comissió de Reparacions referent al tractat germano-rus en relació amb el tractat de Versalles, diu que pot considerar-se com a segur que la Comissió de Reparacions hagi resolt transmetre al Govern alemany una carta redactada en termes enèrgics, exigint l'exacte compliment de les seves obligacions abans del dia 31 de corrent.—Havas.

enda en farmácies i drogueries

El xim-xim dels lliberals

A Bilbao, a la societat «El Sitio», que recorda, amb el seu nom i amb la seva supervivència, episodis històrics, la trilogia lliberal, Alba-Alvarez-García Prieto, hi ha celebrat un acte, no pas futurista, d'afirmació lliberal, més ben dit, de petició de poder.

Si descomptem que el senyor Alba ha parlat d'austeritat, podem dir que el tòpic dels tres prohoms ha estat el de dir que havia passat l'hora dels governs heterogenis i que calien governs homogenis... com es ara aquells tres senyors.

El senyor García Prieto, per a justificar aquest retorn al passat, deia que tots els problemes actuals d'Espanya es troben íntimament relligats i que només es poden resoldre aplicant-los a tots un sol criteri — el criteri lliberal.

Ni l'obra civilitzadora d'aplicar al Marroc un protectorat civil no la pot escometre cap govern heterogeni — segons el mateix senyor —, sinó només un govern lliberal.

I ara ve el més interessant. Deixem-ho dir al *leader* de la trinitat no una, però sí *homogènia*:

«Perquè, ¿com es pot garantir la llibertat religiosa al Marroc si abans no es consolida la llibertat de consciència a Espanya?

¿Com podem prometre una llibertat civil als habitants del Marroc, mentre a Espanya se suspèn les garanties capriciosament i s'atempta arbitràriament contra la llibertat dels ciutadans i de les associacions? ¿Com podem garantir l'autonomia dels pobles mentre els nostres municipis són esclaus del poder central i de les comissions provincials? ¿Com podem garantir una política de supremacia civil mentre a Espanya està vigent una llei de Jurisdiccions?»

El que no es pregunten els senyors de la coalició lliberal és com poden parlar de llibertat individual mentre a Catalunya és proscriu als més humils de l'única llengua que coneixen per als actes més solemnes de la vida, àdhuc a l'hora de la mort? I com poden parlar de garanties constitucionals mentre la premsa de Barcelona sol viure sotmesa a un règim d'excepció? I, sobretot, com poden parlar d'autonomia marroquina mentre no respectin i consagrin l'autonomia de Catalunya?

Els prohoms lliberals encara parlen d'autonomia municipal. Però en una campanya que en diuen de propaganda de totes les llibertats, quan demanen el poder per a procedir a un seguit de reformes constitucionals, no es recorden, més ben dit, ometen significativament el problema autonomista de Catalunya i de les altres nacionalitats ibèriques que reclamen llibertat.

Que aquest descuit el tingui el senyor Alba, ocupat a parlar d'austeritat, es comprèn. Que aquest descuit el tingui el senyor García Prieto, ocupat a censurar, ara, la llei de Jurisdiccions, es comprèn encara. Co que costaria més de comprendre seria que el senyor Melquíades Alvarez participés de semblant amnèsia. És possible que l'homogeneïtat dels tres prohoms lliberals no passés d'aquí. Veurem. Si el senyor Alvarez ha passat de la República a la Monarquia, no interessa a Catalunya ni potser, avui dia, a ningú; però si el senyor Alvarez prescindís de l'autonomia de Catalunya i no fes honor a la memòria i a les conclusions i als compromisos de l'Assemblea de Parlamentaris, Catalunya n'hi podria fer retret.

No s'hi val a escamotejar el veritable problema autonomista — és a dir, el problema nacionalista — amb teòriques declaracions a favor de l'autonomia municipal. Poques coses hi ha, en l'ordre polític, més concretes que una autonomia. Una autonomia abstracta, genèrica, és suspecta de no ser-ho. Els que es diuen partidaris de l'autonomia municipal per a oposar-la a l'autonomia de Catalunya o d'Euzkadi o d'altres nacionalitats vivents, en realitat són enemics, també, de l'autonomia municipal. Proves n'han donat en no protestar, per exemple, contra el restabliment dels alcaldes de R. O. Només allà on hi ha partidaris d'altres autonomies més altes, a més de la municipal, només allí aquesta autonomia ha estat, en aquest punt, respectada, només allí no els han pogut imposar alcaldes de R. O.

L'afer dels telèfons

ELS PARLAMENTARIS

Aquest matí s'ha celebrat al Palau de la Generalitat la reunió de parlamentaris.

Ha tingut lloc a la sala de sessions del Consell Permanent.

L'ha presidida don Josep Puig i Cadafalch.

Hi han assistit els senyors següents:

Don Jaume Bofill i Matas i don Joan Vallès i Pujals, del Consell de la Mancomunitat.

Els diputats a Corts senyors don Narcís Balle i Baró, don Francesc Cambó i Balle, don Pere Rahola Molinas, don Jaume Güell i López, don Josep Creixell Iglesias, don Lluís Companys, don Antoni Miracle i Mercader, don Josep Zulueta i Gomis, don Salvador Albert, don Eusebi Ber-

trand i Serra, don Joan Ventosa i Calvell, don Francesc Macià, don Joan Marsans i Peix, don Julià Nogués i Subirà, don Francesc P. Maristany i don Lluís Figueras.

Els senadors senyors don Ricard Ramos i Cordero, don Lluís Sedó i Guichard, don Bartomeu Trias i Comas, don Francesc d'A. Bartrina i Roca, don Josep Mateu i Ferrer i don Lluís Duran i Ventosa.

Han tramès llur adhesió els senyors don Josep Humbert Rosàs, don Ramon Vilaplana i Forcada, don Narcís Pla i Daniel, don Eduard Aunós, don Lluís Ferrer-Vidal i don Carles de Camps.

PARLA EL PRESIDENT

Acabada la reunió, el senyor Puig i Cadafalch ha rebut els periodistes.

Ha manifestat el President que la reunió s'havia convocat d'improvís, la qual cosa ha fet que alguns parlamentaris no hagin pogut assistir-hi per trobar-se a Madrid.

Amb tot, alguns d'ells han fet constar l'adhesió de companys seus, com el senyor Albert, el qual ha donat compte de la del senyor Pi i Suñer.

En la reunió s'ha fet un canvi d'impressions després d'haver estat exposada per la presidència la transcendència d'aquest problema, tant pel que es refereix a la part administrativa com pel que toca a la part política.

Negar-se'n ara la concessió dels telèfons representa un canvi d'orientació. Per altra part voldria que, en acabar el contracte que tenim per les xarxes que ara explotem, l'Estat se les quedaria. Si això té de succeir més val que des d'ara no ens preocupem d'aquest assumpte.

L'aspecte polític és el de que sembla que per part de l'Estat hi ha un canvi d'orientació pel que es refereix a les relacions amb la Mancomunitat.

Cal notar demés que si per un problema netament administratiu que no afecta a l'esperit es posen aquests entrebancs, quan es planteja un problema d'altra mena, els que es posin seran insuperables.

Els parlamentaris que han assistit a la reunió s'han fet càrrec de la gravetat del problema i han acordat, com a primera tasca a realitzar, intervenir en la discussió que hi ha plantejada al Parlament, i que ha de continuar demà, encarrilant la discussió a plantejar d'una manera plena el problema de la Mancomunitat, per acabar d'una vegada aquesta situació equivoca que fa que constantment es tracti de coses nostres. I una vegada hagi parlat el Govern, exposant clarament el seu criteri, podríem obrir en conseqüència.

També ha dit el President que avui es posarien comunicacions als parlamentaris que no han pogut assistir a la reunió, donant-los compte dels acords, i preguntant-los que formin en aquest bloc.

Tots els factors de la reunió s'han trobat plenament d'acord, i cal manifestar que hi eren representats tots els partits, excepció feta d'un que ja ni cal anomenar.

Amb tot, cal fer-hi un comentari-hi. L'actitud dels diputats de la U. M. N. és el primer cas que es dona en la història de tots els partits polítics, en tractar-se de defensar un interès material.

Tots els partits, siguin quins vulguin llurs ideals, quan es tracta d'un problema que favoreixi llur regió actuen com defensors del mateix. És aquest el primer cas que es dona que un partit vagi contra una concessió que es projecta donar a la regió, precisament perquè aquella concessió es creu profitosa.

A Tarragona

CONFERENCIA DELS CONSELLERS PERE LLORET I ANSELMO GUASCH AL TEATRE PRINCIPAL DE TARRAGONA

Anunciada per a les deu, comença a les 10.30. Butaques i lloges tot està ple a vessar.

Presideix el primer tinent d'alcalde senyor Gilabert, i prop seu hi ha, amb els consellers, sis o set diputats de Catalunya i altres distingits senyors.

El senyor Guasch comença dient que com ja tots el coneixen no han d'esperar d'ell un discurs lluit i que es limitaria a parlar de la qüestió dels telèfons amb l'intent de demostrar que a l'Estat com a la Mancomunitat els convé que passi a la darrera la xarxa de Barcelona suara revertida al primer.

Llegeix una part del decret de concessió de l'autorització per a establir telèfons, explicant com foren adquirides les línies de Lleyda, Vich i Figueras.

La Mancomunitat es proposa establir el telèfon a totes les poblacions, grans i petites, de Catalunya i perfeccionar el servei tot el possible.

De cop es topa amb tota mena de conflictes: manca de material, vagues de trens, insuficiència de personal, la guerra, etc. I un gros mal de vent de que les nostres explotacions havien d'ésser rurals exclusivament, ja que no ens podríem apropar a 15 quilòmetres de les empreses que tenien concessions, i, naturalment, com que elles, al que van, en ús del seu dret, és al seu negoci, on les tenien era en les més importants nuclis de població.

Tenim ara 5.500 km. de xarxa i prop de 400 centrals. Figueras, concessió que comprarem i no tenia quasi cap abonament ni comunicació amb

les viles veïnes. Té la ciutat i els seus voltants un servei esplèndid.

El resultat brillant es deu en primer terme a la selecció del personal; bona part d'aquest està a càrrec dels Ajuntaments, i això unit a la perfecció del material, fa que s'obtingui el servei el més econòmic possible, arribant ja avui a poder dir que el telèfon dona un i mig, prop d'un 7 per cent. I és precis que se'ns concedeixi la xarxa de Barcelona, perquè no anant a un fi utilitari, és l'única manera de poder dotar de telèfon a tots els pobles de Catalunya, fins els més petits, més pobres i més apartats de les grans poblacions.

En la tria del personal, és clar que es dona preferència als telegrafistes, però de cap manera podem admetre la ingerència del cos de telegrafs en la qüestió que es tracta.

En la xarxa de Granollers, l'Estat hi perd 10.000 pessetes. I aquest detall no és dit per a demostrar la incompetència d'aquest Estat. França en sa explotació ha saldat també l'any amb 400 milions de pessetes de dèficit, i això el porta a desfer-se del servei.

A Lleyda, xarxa que comprarem, tenia 100 abonats, els pobles veïns no tenien telèfon o eren ruïnoses a la xarxa; ara Lleyda té 600 abonats, i els pobles veïns econòmicament rendeixen benefici.

Començarem la tasca l'any 1916, al fi del qual teníem 13 estacions; al 17, arribarem a 142, i en els successius, pujarem a 240, 280, 312, 370. I és que comptem amb el país, amb el que l'Estat no pot comptar. Els pobles ens donen tot el que els demanem, no ens escatimen res, i ens ajuden amb la major voluntat, perquè veuen que treballem per a ells.

La Mancomunitat té al pressupost d'aquest any, per a telèfons, pessetes 1.082.000, gastant-ne 702.736 d'impressos i 800.000 d'emprèstit per obra nova.

Amb la xarxa de Barcelona, que ens donés l'Estat, dintre de tres anys faríem la xarxa subterrània, l'abonat no tindria necessitat de demanar al Centre al qui volgués parlar, sinó que ell mateix s'hi posaria en comunicació, i passariem de 10.000 a 50.000 abonats.

No volem pas que l'Estat ens ho doni gratis; la Mancomunitat hauria de gastar 30.000.000 de pessetes, i així comunicaria telefònicament a tots els pobles rurals.

Diu que ell, lliberal autonomista, ha estat sempre ferm col·laborador de l'obra de la Mancomunitat, que ve de Madrid desil·lusionat, perquè aquella gent el seu odi a la Lliga, injustificat, l'estenen a tot Catalunya i ens tenen a tots per separatistes (forts crícs del públic: millor, millor!) Acaha amb una vibrant parrafada, dita amb gran energia en la qual afirma que, per damunt de tot l'altre posarà el seu amor a Catalunya. (Fortis aplaudiments i visques a Catalunya.)

El senyor Lloret en aixecar-se és aplaudit.

Diu que realitzem un acte polític per excel·lència, un bell acte de Govern. Tenim ideals nostres a defensar, els que avui vos parlem, ben seus cada u, però ens crida el deure a la reflexió, i ens hem comproment per defensar el que defensem. Venim com a consellers, junts, comproment-nos, identificats.

Com i quan fou creada la Mancomunitat: Per un R. D. d'en Sánchez Guerra publicat el 1914 a la «Gaceta»; però advertiu que no constitueix el R. D. un privilegi, una llei d'excepció, una d'adiva a Catalunya. Es tracta d'una disposició de caràcter general, i si València, si Andalusia, si les Castelles no la tenen com nosaltres, és que no es vol, no es pot o no se sap fer una altra Mancomunitat.

Nosaltres la fèrem, provocarem el R. D. perquè ja teníem una història d'iniciació en el renaixement català del darrer terç del segle passat; havíem fet assemblees catalanistes, missatges, la Solidaritat gloriosa.

Però és que la Mancomunitat no havia d'ésser tan sols un orgue administratiu; els que ho diuen, o obren hipòcritament, o no saben el que es diuen; nosaltres amb la Mancomunitat, als 200 anys d'abatuda, refelem la personalitat nacional de Catalunya.

Eren ben minses les concessions que amb la Mancomunitat se'ns felen: construcció i conservació de carreteres provincials i camins, hospitalització de dementis pobres i la promesa de, més endavant, els serveis que les Diputacions acordessin.

L'any 20, l'èstera d'acció s'exemplia amb els serveis de Beneficència, Instrucció pública i Deute de les Diputacions.

El senyor Lloret a continuació enumera el que ha fet la Mancomunitat. Fou molt aplaudit.

A Girona

Ha estat fixat pels carrers de Girona el següent cartell:

«Conferència pública que en el saló de la Diputació de Girona, avui, a dos quarts de set de la vetlla, tractant de l'obra dels telèfons, realitzada per la Mancomunitat de Catalunya, i el problema que planteja la nova petició formulada al Govern de que li sigui concedida la xarxa de Barcelona, donaran En Ramon Nogués i Comet, diputat de la Mancomunitat, i Agustí Riera i Pau, conseller de la Mancomunitat i president de la Diputació de Girona.»

Les Idees i les Imatges

DUES LÍNIES

DE VERS REPRESENTATIVES

Suposant — el deu de Claros i les nou Pírides no ho permetin! — que, per un fatal accident, tota l'obra poètica de J. M. López-Picó fos un jorn destruïda de soca arrel, si en restaven, però, aquelles dues línies, extrems d'un dels seus llibres darrerencs: «Dites de tot l'any» (Llibreria Nacional Catalana, 1922).

«Els blauets, miques de cel
Daunt del pit de les noies»

el testimoni d'un poeta que en la Catalunya del primer quart del segle XX excel·lí a fer abstracta la bellesa concreta i concreta la bellesa abstracta no fóra pas perdut del tot.

JOSEP MARIA JUNOY

Anotacions

Neu de maig

Ara veieu! El maig, flor de fadrins, que solia comparèixer brandant la teia encesa d'un manat de clavells, se'ns ha presentat per la banda del Montseny enflocat de neu, com si fos un vell de vuitanta anys.

Les donzelles, desil·lusionades, han tancat de bell nou les finestres i més d'una parella de nuvis — que havien triat per a complement de llur benaurança, el tebi assolament del maig — n'han sentit, de segur, una indefinible tristesa.

Bah, no n'hi ha per tant! La facècia és gentil. Per ella, d'una banda, sabem tota l'esclatant magnificència de la neu «abrandada» pel sol de maig, i, de l'altra, la real arribada del bon temps ens portarà més alegria, perquè s'haurà fet esperar més.

Aquest any els predicadors de primera Comunió hauran de mudar els termes de llur comparança, deixant els llesamins florits i prenent, en canvi, aquesta prodigiosa neu de maig.

BLAI

Municipi

VISITES

Han visitat el senyor Alcalde: els senyors Albert Martí i Robert Renard, de la Còpia Barcelonessa, de recent fundació, per a oferir, en nom de la mateixa, els seus respectes al marqués d'Alfella, i indicar que donarà una audiència de sardanes en obsequi al poble de Barcelona, a la plaça de Sant Jaume, el dia que assenyali l'Alcaldia.

EL SENYOR MATONS MALALT

Després d'uns quants dies de gravetat, sembla haver-se iniciat una millora en la malaltia que sofreix el tinent d'Alcalde, senyor Matons.

LA MANCOMUNITAT

(Conferència donada al Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, pel President del Parlament)

Senyors:

Una qüestió té plantejada en aquests moments la Mancomunitat de Catalunya al Govern de l'Estat, qüestió que té una gran importància, tant si se la considera en ella mateixa, com si es té en compte el que significa dins del problema total de les reivindicacions catalanes. És aquesta la qüestió dels telèfons, qüestió de la qual tant es parla aquests dies i que fou plantejada pel Consell de la Mancomunitat al Govern com una qüestió purament administrativa, però que tot d'un plegat s'ha format entorn d'ella un gran aldarull, i en un moment donat s'ha portat al Parlament, a la premsa i a la plaça pública.

Davant d'aquest fet, el Consell de la Mancomunitat ha cregut que havia d'informar el poble de Catalunya de tots els antecedents i de la realitat actual d'aquesta qüestió; i a això obeeix la conferència d'aquests instants i a això obeeix també les conferències que en aquests mateixos moments s'estan donant a Girona, a Tarragona i a Lleida per altres companys de la Mancomunitat i del Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya.

ANTECEDENTS

Vegem uns lleugers antecedents, per a situar-nos.

Tots recordareu, perquè està en la memòria de tots, el fet de la constitució de la Mancomunitat. Davant de les constants peticions d'autonomia fetes per Catalunya va arribar un moment que va semblar que hi havia uns homes a Madrid que es mostraven propis, que es mostraven disposats, no pas a fer una concessió plena, de moment, a totes les nostres aspiracions autonòmiques, però sí a encarrilar aquest problema per vies de solució. Semblava que estaven disposats a crear un instrument que el dia de demà pogués servir per a donar una satisfacció als nostres anhels d'autonomia.

Aquest instrument fou la Mancomunitat; foren les Mancomunitats, i després la Mancomunitat de Catalunya. En aquell Decret publicat l'any 1913, en el qual es concedia a les províncies la facultat de mancomunar-se, es deia clarament que aquesta Mancomunitat podia fer-se per a dues finalitats: per a realitzar facultats de les que són pròpies de les Diputacions i per a obtenir delegacions de serveis i de facultats pròpies de l'administració central.

Constituida la Mancomunitat de Catalunya immediatament després de publicat aquell decret, va venir a donar un gran impuls a les aspiracions de la nostra terra i una de les primeres tasques en què va fixar la seva atenció la Mancomunitat fou la dels telèfons.

En matèria de telèfons hi havia a Espanya en aquells moments un gran endarreriment. L'Estat havia adoptat el sistema de fer concessions de telèfons a particulars. L'Estat deia en les reglamentacions que tenia en aquells moments: Jo concediré la facultat d'instal·lar un telèfon i d'exploitar-lo a tot aquell que ho sol·liciti. N'hi ha prou que se'm digui el punt on es vol instal·lar un telèfon i jo li donaré la facultat d'instal·lar-lo i d'exploitar-lo en un radi de quinze quilòmetres entorn d'aquell punt.

Així sorgiren gran nombre de concessions telefòniques a Espanya.

Es natural que, donat aquest sistema, no hi hagués ningú que anés a l'obtenció d'una concessió telefònica per a realitzar un bé públic, un servei públic; tothom anava a la concessió telefònica purament i exclusivament per a cercar un lucre, a realitzar el seu negoci, la seva conveniència. Només es sol·licitaven les concessions en aquells punts en què l'exploitació del telèfon pogués constituir un negoci sanitari, per exemple, en les grans poblacions; o s'anava a la instal·lació del telèfon en aquells punts en què el concessionari tenia algun interès, per exemple, una explotació industrial o minera, etcètera.

Així va fer que a Espanya es desenvolupessin molt poc els serveis te-

lèfònics, fins a tal punt, que en el moment que la Mancomunitat va venir a ocupar-se d'aquest problema, en tot Catalunya només hi havia 33 pobles que tinguessin locutori públic.

ELS TELÈFONS I LA MANCOMUNITAT

La Mancomunitat aleshores, com us deia fa un moment, va voler enxistir aquest problema, i, tenint en compte que en el Reglament aleshores vigent hi havia un article segon que deia que el Govern podia atorgar la instal·lació i explotació de línies telefòniques, o les dues coses a la vegada, a les Corporacions provincials, a les corporacions municipals o a entitats particulars, la Mancomunitat cregué que, trobant-se de ple dins de les condicions d'aquest article, podia dirigir-se al Govern en sol·licitud d'autorització per a establir el telèfon a tot Catalunya.

La sol·licitud fou feta i la concessió atorgada per decret de 9 de setembre de 1915, els primers articles del qual és necessari llegir, perquè en ells està la clau del problema.

Diu l'article primer: «De conformitat con lo previsto en el Real decreto de 26 de marzo de 1914 y en el artículo segundo del Reglamento telefónico vigente, se autoriza a la Mancomunidad de Cataluña para la instalación y explotación de una red telefónica interurbana que pueda unir varios o todos los pueblos de las cuatro provincias mancomunadas.» L'article segon diu com segueix: «Se incluye en esta autorización el establecimiento de centros telefónicos urbanos en las cuatro provincias expresadas.»

I l'article tercer diu: «Esta autorización se entenderá sin perjuicio alguno para los derechos reconocidos a otros concesionarios de servicios telefónicos de Cataluña.»

Com es veu, aquesta concessió telefònica que es feia a la Mancomunitat, no era de cap manera una delegació de serveis; no era aquella delegació de serveis de què parlava l'Estatut de la Mancomunitat, que podia fer-se a favor de la Mancomunitat; no era de cap manera aquesta delegació de serveis, i és necessari fer constar aquesta diferència.

Una delegació de serveis significa que l'Estat trameta o traspassa a una corporació (en el cas nostre a la Mancomunitat de Catalunya) totes les atribucions que l'Estat té sobre una determinada matèria, totes les facultats que l'Estat té sobre un determinat servei. Per tant, una delegació en matèria telefònica feta per l'Estat a favor de la Mancomunitat significaria que l'Estat traspassava tot el relatiu a telèfons a la Mancomunitat, la qual, per tant, tindria en aquesta matèria les facultats que té l'Estat, entre elles la de fer-ne concessions a altres corporacions o entitats.

Això seria una delegació. Però no era així el que feia l'Estat; el que feia l'Estat a la Mancomunitat era una concessió, com les que fa a qualssevol empresa particular. I tant és així que en el Decret de concessió hi ha les dues condicions pròpies de tota concessió: el pagament del cànon i el termini de reversió. La concessió telefònica es va fer a la Mancomunitat mitjançant el pagament d'un cànon, com tota empresa concessionària, i determinant que passat un cert nombre d'anys la concessió revertiria a l'Estat.

LA XARXA TELEFÒNICA DE CATALUNYA

Tot seguit d'aconseguida aquesta concessió, la Mancomunitat va començar la seva tasca, moguda per l'ideal que l'abrandava en aquells moments, que era el d'arribar en un curt termini a què tots els pobles de Catalunya tinguessin el telèfon.

Les dificultats, les dificultats grosses, es presentaren tot seguit.

No oblidem que ens trobàvem en ple període de la guerra. Al cap de poc temps d'obtinguda la concessió començaven les dificultats produïdes pel gran conflicte mundial: començava l'escassetat del material telefònic; aquest s'anava encarint i arri-

bà un moment que va mancar en absolut el fil de coure i solament hi havia al mercat el fil de ferro. De les cases que fabricaven material telefònic sols hi havia la casa sueca Ericson, perquè totes les altres cases constructores d'aquest material eren de nacions bel·ligerants i era impossible fer arribar al material aquí. A aquestes dificultats se'n unien d'altres, d'ordre interior, com el desgavell dels transports a Espanya, que feia poc menys que impossible el transport dels pòls als pobles de la muntanya per a la instal·lació dels telèfons.

Una segona dificultat, de més importància encara que aquestes, es plantejava a la Mancomunitat. Nosaltres volíem fer una xarxa telefònica completa, orgànica, articulada, en tot Catalunya. No volíem fer, de cap manera, el que havia fet l'Estat, això és, uns telèfons isolats, esporàdics, sense cap relació entre ells, perquè així ni és telèfon ni presta cap servei al país. Nosaltres volíem fer una xarxa completa i articulada, que unís tot Catalunya, que relligués mitjançant el telèfon tots els pobles de Catalunya; i per a realitzar aquest projecte sorgia una gran dificultat, que era la de les concessions isolades de telèfons que l'Estat havia fet abans. Ens trobàvem que al mig d'una gran comarca on volíem instal·lar el servei telefònic hi havia una concessió antiga, que era de vegades una simple concessió obtinguda per un particular o per una empresa, que no l'havia explotada, però que pràcticament existia. Això, per exemple, ocorria a Figueras, on hi havia una concessió telefònica, que no s'havia explotat, però pel fet d'haver-hi tal concessió, que havia de ser respectada, la Mancomunitat no podia establir el telèfon a Figueras, que era la clau de l'Empordà.

Estudiat per la Mancomunitat, amb tota cura i tot amor, aquest problema, va arribar a la conclusió que no hi havia altre remei que comprar algunes d'aquestes concessions particulars per tal de salvar aquest obstacle que impedia anar a la instal·lació d'un telèfon complet i articulad. I per això hi hagué necessitat de comprar grups telefònics: el de La Garriga-Viòh, necessari, indispensable, per a establir la comunicació amb tota la regió prenenca (Camprodon, Ripoll, Puigcerdà, etc.); el de Lleida, que era la base, clau de tota aquella comarca, i el de Figueras, on hi havia, com he dit, una concessió que no s'havia arribat a explotar. Per aquestes tres xarxes va pagar la Mancomunitat 160.000 pessetes per la primera, 115.000 per la segona i 20.000 per la tercera; en total, 295.000 pessetes que la Mancomunitat va haver de pagar al començar la seva tasca en matèria de telèfons per les equivocacions de l'Estat en aquesta qüestió.

Malgrat aquesta dificultat, malgrat les dificultats a què abans m'he referit, provinents de la guerra mundial, i de les dificultats nascudes de l'existència d'aquests centres telefònics particulars, la tasca que la Mancomunitat de Catalunya és molt important i d'ella n'estem tan satisfets que avui podem dir que aquells 33 pobles que tenien telèfon a Catalunya quan la Mancomunitat va començar la seva tasca, s'han convertit en prop de 500. Avui es pot parlar per telèfon en més de 400 pobles de Catalunya, es treballa en altres i aviat tindran telèfon 500 pobles de Catalunya. De 1.072 pobles que té Catalunya, prop de 500 tindran aviat el telèfon nostre.

Quan estàvem així, se'ns presentà un altre problema d'interès extraordinari per a nosaltres. Les concessions que l'Estat anava fent, com deia abans, totes elles tenien un termini passat el qual les xarxes havien de revertir a l'Estat. S'així a un moment que les xarxes particulars havien de revertir a l'Estat. La xarxa urbana de Barcelona revertia a l'Estat el dia 9 de desembre de l'any passat i la de Mataró a mitjan febrer d'aquest any, i en termes relativament breus, escalonats, revertien a l'Estat els diferents centres telefònics que la Companyia Península de Te-

lèfons explota a les comarques de Catalunya.

Creiem nosaltres que era una cosa indiscutible que aquestes xarxes urbanes de telèfons, a mesura que revertien a l'Estat havien de passar a la Mancomunitat. Era això necessari, en primer lloc, per a venir a fer efectiu aquell propòsit que la Mancomunitat havia tingut de fer una xarxa completa i articulada per a tot Catalunya. Mentre a Catalunya hi hagués diferents centres telefònics d'empreses particulars, la xarxa general, completa, articulada, de telèfons de Catalunya, no s'aconseguia. I per altra part, creiem i encara creiem fermament que aquesta concessió ens estava feta i estava continguda en el Decret de 1915.

Recordem — i per això us he llegit aquells articles primers d'aquell Real decret — que en ell es diu que l'Estat concedeix a la Mancomunitat la facultat d'instal·lar i explotar telèfons que uneixin entre si totes les poblacions de Catalunya i també els interiors de les poblacions, amb els urbans de les poblacions de tot Catalunya, amb l'única salvetat — diu l'article tercer d'aquell decret — que la Mancomunitat ha de respectar els drets de les concessions que en aquell moment estiguin en vigor.

Sembla lògic i natural — ho interpreta així tothom que no tingui el sentit ofuscant — que en l'instant que els drets que s'havien concedit a aquells concessionaris finis, i vingués el moment de revertir a l'Estat les concessions, aquells drets quedaven comprats, quedaven inclosos dintre la concessió general que s'havia fet a la Mancomunitat, perquè l'Estat havia concedit a la Mancomunitat la facultat d'anar a tots els pobles de Catalunya amb l'única limitació de respectar els drets dels actuals concessionaris en aquells moments, i, per tant, aquestes línies havien d'incorporar-se al terme de la concessió a la xarxa general de l'Estat.

LA REVERSIÓ DE LA XARXA DE BARCELONA

En aquest estat la Mancomunitat es dirigí al Govern en el mes d'octubre de l'any passat, quan encara faltaven tres mesos per produir-se la primera reversió, que era la de la xarxa de Barcelona, que, com deia, tenia lloc el dia 9 de desembre.

Aquella petició nostra, que fou presentada fa mig any, s'ha anat tramitant, ha anat passant de centre a centre, amb informe darrera informe i no s'ha donat motiu encara de què nosaltres hi vegem solució.

I quan estàvem esperant una resolució o altra, quan estàvem esperant que el Govern digués què li semblava a ell aquella petició que havíem formulat, ha vingut tot aquest enrenou de què us parlava.

Com s'ha produït aquest enrenou? En primer lloc, es presenta en un dia donat una proposició al Parlament. Alguns diputats de la Unió Monàrquica, recollint firmes d'altres diputats, de diputats d'altres significacions, presentaren una proposició al Congrés, en la qual es deia que «cremènt de la xarxa telefònica ja revertida a l'Estat o que ha de revertir-hi, el Govern no pot adoptar cap disposició que alteri les condicions de la dita reversió sense l'aprovació de les Corts, previ informe de les comissions d'Hisenda, de Presupostos i de Guerra.»

El mateix dia en què es presentava la proposició al Congrés, començava una gran campanya del Cos de Telègrafs de l'Estat, les manifestacions vistes de la qual eren la publicació d'unes notes en els periòdics en les quals es feia una evident coacció al Govern, dient-li que el Cos de Telègrafs no volia que es fes aquesta concessió a la Mancomunitat, i uns telegrames, una quantitat extraordinària de telegrames que, firmats pels diferents elements adherits al Cos de tots els indrets d'Espanya, es dirigien als firmants d'aquella proposició presentada al Congrés, en els quals els demanaven els telègrafs que aporessin les seves pretensions i que aconseguissin que

el Parlament no consentís que el Govern fes la concessió que la Mancomunitat li demanava.

Al mateix temps que es produïa això, es desencadenaven altra volta totes aquelles furies anticatalanes a Madrid que tenim tan conegudes, produint-se una campanya d'escandol, una d'aquelles campanyes que ofenen, fingides i insidioses, creant-se un d'aquells ambients d'hostilitat durant els quals es fa difícil un raonament seré.

Jo no he de recollir avui cap d'aquests procediments, cap d'aquestes insidies, cap d'aquestes coses veritablement estranyes que s'han dit durant aquests dies per la premsa de Madrid. Un diari arribava a dir que si es concedien els telèfons de Barcelona a la Mancomunitat de Catalunya es tirava a terra aquella obra hercúlia que realitzaren els Reis Catòlics davant els murs de Granada. (Rialles.)

Jo solament he de fer-me càrrec, senyors, de l'argument principal, de l'únic que s'ha oposat a les nostres peticions.

LA SOBRANIA DE L'ESTAT

Els telèfons, s'ha dit i repetit, en la Premsa i al Parlament, que són atribuïts de l'Estat; que són una prerogativa de la Corona, fins s'ha arribat a dir aquests dies. Hom s'escriu de tanta inconsciència i ignorància. Fa pena... i sembla mentida que s'hagi de recollir seriosament aquestes coses per a refutar-les, però és una realitat que es diuen, i hi ha qui les creu, i no hi ha més remei, encara que és ben trist...

Saben tots, adhirer als menys iniciats en aquestes matèries, que són la major part dels països aquells en els quals els telèfons no estan en mans de l'Estat, que hi ha un país en el món, el més avançat en matèria telefònica, en el qual els telèfons estan en mans de companyies particulars, fins al punt que als Estats Units hi ha 11.000 companyies particulars que exploren els telèfons, que tenen entre totes 12 milions d'abonats, constituint aquest nombre tres quarts dels abonats de telèfons que hi ha en el món i tenint un telèfon per cada nou habitants que hi ha en aquell país. Sap tothom que dins d'Espanya, i ho he dit fa un instant, el telèfon s'ha considerat cosa particular que es concedia a les corporacions provincials, a les corporacions municipals i a les empreses que ho sol·licitaven, i, per tant, mai s'havia considerat que fos inherent a la sobirania i atribuït de la Corona.

Recordem tots, vosaltres que hi hagué un moment que semblava que a Madrid un Govern presidit pel comte de Romanones firmava un projecte que havia de venir a resoldre el problema de Catalunya i es creà aquella famosa comissió extraparlamentària que donà un dictamen en el qual posaren les firmes els homes polítics de Madrid dels sectors més oposats, alguns dels quals estan cridant avui contra la concessió de la xarxa telefònica urbana de Barcelona a favor de la Mancomunitat. I en aquell dictamen es deia terminantment: «La Diputació i la Generalitat podran disposar també la construcció, conservació i explotació de línies telegràfiques o telefòniques dentro de la Regió». Fins els telègrafs donaven aleshores; avui no poden concedir ni els telèfons. (Rialles.)

El que hi ha respecte dels telèfons no és, que se'ls hagi considerat mal seriósament com un atribut o una sobirania, sinó que s'han considerat moltes vegades com una matèria que pot ser objecte d'un monopoli, com, per exemple, el tabac: hi ha hagut qui ha cregut que els telèfons podien ser una renda que podia veure l'Estat, i, com si es tractés de tabac, fer-ne objecte de monopoli: així és el que anhelien i el que ha contès els savis de Madrid amb els atributs de la sobirania. I si en el terreny dels principis no hi ha res que aconselli que el telèfon estigui en mans de l'Estat, molt menys podem dir que els telèfons estiguin en mans de l'Estat, quan a Espanya l'E-

ELS TELEFONS

ide Diputació de Barcelona i Conseller de Finances de la Mancomunitat, En Joan Vallès i Pujals).

ha obrat de la manera que ho ha hagut. Es necessari deturar-se en aquest punt concret del que ha fet l'Estat a Espanya en matèria de telèfons.

ELS TELEFONS DE L'ESTAT

No ha fet res. L'Estat considerat com a poder, per a intensificar i esmentar la xarxa telefònica a Espanya, sinó que ha seguit el criteri de fer algunes concessions particulars, en les quals el concessionari tria el lloc que li dona la gana i l'Estat li concedeix la facultat, no l'obligació, que seria el més important, de construir una línia dins un radi de 15 quilòmetres al voltant d'aquell punt. I així ha fet l'Estat; no ha fet res per estimular-lo, no ha imposat condicions al concessionari perquè almenys s'harmonitzin els interessos particulars amb aquells que són comuns a l'interès col·lectiu perquè hi hagués molts telèfons, i per això l'endarreriment en aquesta matèria ha estat tan gran que encara avui es dona a Espanya aquest cas: de 10.000 pobles amb Ajuntament, sols tenen telèfon 800; no arriben a 1.000 les poblacions que tinguin telèfon, i encara, d'aquests 800, 400 són de Catalunya; de la resta d'Espanya, de 9.000 pobles, n'hi ha 400 amb telèfon; a Catalunya, de 800 pobles, n'hi ha 400 amb telèfon. (Molt bé. Aplaudiments.) La labor de l'Estat com a poder, ha estat completament nul·la per a estimular l'establiment del telèfon a Espanya; molt pitjor ha estat l'acció de l'Estat com a constructor i explotador dels telèfons. Tinc aquí les llistes de tots els abonats de telèfons de les xarxes de l'Estat a Espanya. Agafant aquesta llista de tots els municipis que diploen dels centres que l'Estat explota a Espanya, nom ven tot seguit que hi ha telèfon a tres, a quatre o màxim a cinc pobles a cada província. És allò que abans us deia: línies que no tenen cap lligam, que no tenen cap relació, cap sistema; punts completament separats uns d'altres, sense cap relació, expandits per les diferents províncies d'Espanya. Formen aquests 800 o 1.000 pobles en total que l'Estat hi ha portat el telèfon; alguns d'aquests tenen un abonat; alguns n'hi ha que en tenen dos o tres en aquestes poblacions.

No vull entretenir-vos contant-vos coses realment molt grosses que es poden contar del que ocorre amb molts d'aquests telèfons que l'Estat explota a Espanya. Però és interessant al que ha succeït en els pobles de Catalunya on l'Estat explota el telèfon. Quan vingué la Mancomunitat i començà la seva tasca en matèria telefònica, hi havia a Catalunya sols un centre telefònic de l'Estat: era a Mora d'Ebre. L'Estat havia posat un telèfon a Mora d'Ebre, s'havien fet comunicacions establiment subcentral en quatre pobles d'allí a prop (Benissanet, Ginestar, Miravet, Mora la Nova). A l'Estat se li despertaren algunes ganes de fer quelcom a Catalunya, i aleshores, fent una mena de combinació estranya amb aquella xarxa que hi havia de La Garriga a Vil·la, l'Estat establí un telèfon a Granollers i unificà els dos centres telefònics de l'Estat a Catalunya en una sola línia: la xarxa urbana de Granollers. Què ha esdevingut amb aquests centres? És molt interessant saber-ho i veure-ho perquè això serà la pedra de toc per la qual nosaltres podem jutjar què és el que seria d'aquesta desgraciada Barcelona si la xarxa d'aquí quedés en mans de l'Estat. Tots sabem que la cosa interessant d'un telèfon és la comunicació amb els pobles veïns; és la cosa natural i racional. Els pobles d'una comarca necessiten la comunicació amb el poble que és cap d'aquella comarca, i, per tant, sempre s'ha entès — i així obeeix el principi del reglament que estableix el centre i la circumferència d'un radi de 15 quilòmetres — que el que es persegueix és la comunicació amb la capital del centre de les comarques del voltant. Establí el centre de Granollers, com hi hagué pobles del voltant que creguessin que podien tenir comunicació telefònica amb aquesta ciutat, es di-

rigiren a la direcció d'aquest centre de Granollers amb sollicitud que se'ls donés aquesta comunicació telefònica, i no ho aconseguiren. Dins d'aquests pobles, Santa Eulàlia de Ronçana, el 29 de maig de 1919, o sigui fa tres anys, dirigí a la Mancomunitat el següent ofici: «Havent resultat infructuoses les gestions fetes amb l'Estat per a dotar de servei telefònic urbà de Granollers el cas de Santa Eulàlia de Ronçana i no essent convenient tampoc als interessos d'aquest demanar un abonament al grup de Sabadell, ja que les relacions comercials i comarques pròpies són les de Granollers, prego a V. E. vulgui manifestar-me amb quines condicions la Mancomunitat de Catalunya podria establir un abonament interurbà a la central que té establerta a la Barriada del Rieral d'aquesta població.» Aquest poble, cansat de demanar la comunicació amb Granollers, que és la capital natural del seu districte, es dirigí a la Mancomunitat demanant-li si podia anar-hi a posar el telèfon.

Pocs mesos després, el 18 de juliol, un altre poble d'aquella comarca, Montornès del Vallès, dirigia a la Mancomunitat el següent ofici: «Són ja diverses les vegades que l'Ajuntament de la meua immensa i presència ha recorregut, encara que d'una manera oficiosa, a la Mancomunitat de Catalunya, perquè instal·lés en aquest poble una subcentral telefònica que facilités un ràpid mitjà de comunicació a tots els elements que de fa molt temps ho tenen sol·licitat, i sempre es trobava amb obstacles de què no podia accedir-se a les petites pretensions d'aquest municipi, en virtut d'haver de demanar primerament l'esmentada millora a l'Estat. Avui aquesta Alkalidja ja no gestiona oficialment l'assumpte, sinó que, tenint en compte la negativa que ha rebut de l'Estat, es dirigeix oficialment a la Mancomunitat de la vostra digna Presidència, demanant, amb el més gran interès, que es digni escoltar les petites pretensions d'aquest humil poble i accedir a les mateixes pretensions amb aquella promptitud que la caracteritza, ja que l'Estat ha fet cas omís de les nostres justes i legítimes aspiracions, com queda demostrat amb la transcripció de l'escript que és en el nostre poder, al qual diu com segueix: «Cuerpo de Telégrafos. — Centro y Sección de Barcelona, Estación de Granollers. — División segunda. — Negociado noveno. — Número 168. (Rialles.) — El señor jefe de la Sección de Barcelona, en oficio núm. 867 de fecha primero del actual me dice lo siguiente: — La Dirección General con fecha de 28 de junio último me dice lo que sigue: (Més rialles.) — El Ilmo. Sr. director general del Cuerpo, por acuerdo de 25 del actual, se ha servido disponer sea desestimada la instancia dirigida a esta Jefatura por el Ayuntamiento de Montornès del Vallès, interesando la instalación de una subcentral telefónica unida al centro de Granollers a causa de pertenecer dicha localidad al Centro de Mataró cuyo concesionario deberá atender la demanda de abonados que le piden de Montornès, que, unido a su centro, tendrá cubiertas las atenciones telefónicas, por existir servicio interurbano tanto en Granollers como en Mataró. (Grans rialles.) Por otra parte, la escasez del personal impide a la Administración el establecimiento de subcentrales en pueblos donde no existe estación telegráfica a fin de utilizar el personal afecto a la misma, debiendo comunicarlo así al interesado. — Lo que te comunico a Vd. para su conocimiento y el del señor alcalde de Montornès del Vallès. — Lo que a mí vez comunico a Vd. para su conocimiento. — Dios guarde a Vd. muchos años. — Granollers, 5 de julio de 1918. — El jefe de Telégrafos. — Blas Sallares. (Rialles.) Etrèra.

De manera que aquests dos pobles de Santa Eulàlia de Ronçana i de Montornès del Vallès, que, com sap a Catalunya tothom (fins la quitxalla), només els interessa comunicar amb Granollers, i molt poc al comunicar amb Sabadell o amb Mataró, quan volen comunicar telefònicament amb Granollers, l'Estat els diu que amb Granollers no hi poden comunicar, que Santa Eulàlia ha de demanar la comunicació a Sabadell, i Montornès del Vallès l'ha de demanar a Mataró. (Rialles i aplaudiments.)

Un altre centre telefònic establert per l'Estat a Catalunya és el de Mora la Nova. Doncs figureu-vos com devia estar el servei! Els abonats d'aquest Centre telefònic de l'Estat (la llista és de 1921), tots són vivents. El dia 11 de gener de 1921 a la Mancomunitat es va rebre el següent ofici de l'alcalde de Mora la Nova:

«Honorables señores: Poso en conocimiento de V. E. que amb data d'avui dirigeixo una comunicació al cap de Telégrafos d'aquesta província manifestant-li, en nom de l'Ajuntament i abonats del grup telefònic de l'Estat, que no volem continuar en llur servei i pregar-li que procedeixi a desmuntar la instal·lació d'aquesta població.

En virtut d'això li prego que intercedeixi amb els valuosos concors, perquè el servei telefònic de la Mancomunitat de Catalunya prengui pel seu compte la instal·lació telefònica d'aquesta vila, tant més quan passa per aquí la línia de Gandesa a Falset.

Visquen molts anys pel bé de Catalunya. (Grans aplaudiments.)

L'ADMINISTRACIÓ DELS TELEFONS PER L'ESTAT

Examinem el servei que dona l'Estat en els telèfons que explota i vegem les despeses que fa i els rendiments que obté. És una cosa que no fa riure; és una cosa que fa escríxir.

Figureu-vos, el centre urbà de Granollers de què us parlava abans. Aquest i el de Mora són els únics centres telefònics que té l'Estat a Catalunya.

El Centre Urbà de Granollers compta amb 150 abonats, que paguen un duro cada mes. De manera que la recaptació és de 150 duros al mes, o sigui 9.000 pessetes l'any. Aquest és l'ingrés brut que té l'Estat en el Centre Urbà de Granollers.

Despeses: un oficial de Telégrafos, amb 5.000 pessetes; tres telefonistes, a 2.000, 6.000 pessetes; dos reparadors, a 2.000, 4.000; tres celadors, a 2.000, 6.000; total, 21.000 pessetes. Amb 9.000 pessetes d'ingressos, sols per a personal té 21.000 pessetes de despeses. A això s'hi han d'afegir les despeses de renovació de material i d'amortització del capital. Això dona idea del que és el Centre Urbà de Granollers explotat per l'Estat. I això ha de produir-se també en totes les xarxes telefòniques que explota l'Estat.

Fent un càlcul, que jo m'he cregut en l'obligació de fer i m'he pres la pena de fer, perquè és una cosa molt difícil i molt complicada aquesta dels comptes i de tot això que és diu que ha d'anar al «Tribunal de Cuentas del Reino» (rialles); però, malgrat aquestes dificultats, jo he volgut desentranyar aquesta qüestió i he arribat a la conclusió de la rendibilitat de la Telecomunicació (Telégrafos i Telèfons). El resultat és el següent.

L'any 1920, els ingressos obtinguts per l'Estat pels serveis de Telecomunicació han estat de 19.299.058 pessetes.

Les despeses: per personal, 26 milions 199.250 pessetes, i per material i reparacions 17.533.586 pessetes; total, 43.732.836 pessetes.

El dèficit és de 24.433.777 pessetes. Davant de fets d'aquesta naturalesa, que no s'han produït sols aquí, sinó que es produeixen a tot arreu on l'Estat s'ha volgut quedar l'explotació dels telèfons, s'ha pensat a tot arreu del món on s'havia fet de l'explotació dels telèfons un monopoli de l'Estat en tornar-los a la iniciativa privada.

Pel mes de novembre de l'any passat va donar a París una conferència l'ex-director de Correus, Telégrafos i Telèfons de França, M. Louis Deschamps.

Aquest home, que és una reconeguda autoritat en la matèria, expli-

cava el procés que havia seguit aquesta matèria a la veïna República, i deia que l'any 1881 l'Estat francès havia pres el monopoli dels Telèfons, i que, al cap de trenta anys d'exercir aquest monopoli, s'havia arribat a la conseqüència que el servei a França era pitjor que a Anglaterra, a Suïssa i als Estats Units, i que en l'aspecte econòmic el resultat era que l'any 1921 el dèficit seria de 400 milions.

Davant d'això — deia M. Deschamps — no hi ha més remei que tornar al sistema de la iniciativa privada. Ell, que havia estat l'iniciador del monopoli, reconeixia francament que s'havia equivocat i proposava el retorn a la iniciativa privada.

ELS TELEFONS DE LA MANCOMUNITAT

Nosaltres, davant de l'obra que realitza l'Estat a Espanya i que lleugerament hem examinat, veiem quina és l'obra que ha realitzat la Mancomunitat en matèria de Telèfons.

En aquests cinc anys escassos que fa que la Mancomunitat ha establert telèfons a Catalunya, malgrat totes aquelles dificultats de què hem parlat no fa gaire, i que no he de repetir ara, podem fer el balanç de l'obra de la Mancomunitat, sentint aquestes xifres:

La Mancomunitat ha establert pels pobles de Catalunya 5.500 quilòmetres de línia telefònica i ha lligat per telèfon prop de 500 pobles de Catalunya.

Les xarxes que ha establert la Mancomunitat són totes altes articulades i relligades, com abans esmentava.

Per la iniciativa de la compra de les tres xarxes de què abans parlava, ha pogut arribar a dades tan eloqüents com, per exemple, la de què la Central Urbana de Lleyda, que quan fou adquirida per la Mancomunitat tenia 100 abonats, ara en té més de 600.

En quant a la rendibilitat, avui les xarxes de la Mancomunitat, que són rurals en llur major part, perquè a les poblacions d'importància l'Estat té els telèfons atorgats a entitats o empreses particulars, ens produeixen un interès que oscil·la entre el sis i el vuit per cent. Aquest interès, evidentment, no és suficient per a una empresa privada, perquè una empresa particular ha d'atendre a l'amortització del capital, a les reparacions i renovació del material i a aconseguir un interès suficient del capital empleat; i tot això no s'aconsegueix amb una rendibilitat del sis al vuit per cent.

Però, el resultat aconseguit per la Mancomunitat és un èxit ben remarkable, que ha cridat l'atenció fins a l'estranger.

Com ha pogut obtenir aquest èxit la Mancomunitat amb línies rurals, que són les de menys rendibilitat? Aquest èxit és degut al sistema emprat per la Mancomunitat en establir els telèfons. En primer lloc ha obrat sempre amb l'ajuda dels pobles. Tots aquells pobles on la Mancomunitat anava a portar el telèfon els ha trobat sempre propicis i disposats a ajudar-la. És feta amb una administració podrien dir patriarcal. Tots els pobles aportaven la seva ajuda, la seva cooperació, la més apropiada segons les circumstàncies i naturalesa de cada poble. Per exemple; uns pobles eren de l'alta muntanya, on abunden els boscos, i facilitaven a la Mancomunitat els pals per a la instal·lació del telèfon. Altres pobles prestaven el local on establir la central, altres donaven un auxili metàl·lic, una subvenció, i tot això fa que l'obra de conjunt i harmònica de la Mancomunitat donés els resultats de què abans parlava.

I en quant al personal, si nosaltres en aquests quatre anys i tants pobles on hem portat el telèfon, alguns perduts en els apartats recons de Catalunya, haguéssim tingut de portar-hi aquells oficials de telégrafos, aquells telefonistes, aquells reparadors i aquells celadors, tot aquell personal que hem vist en els centres telefònics explotats per l'Estat, estavem perduts. Però en certs pobles on no hi ha sinó un locutori, on truquen al telèfon dues o tres vegades al dia,

s'ha cercat per a instal·lar el locutori una casa on hi ha algú de servei permanent, com l'estanc o l'escorja, i l'estancuera o la filla del mestre han estat els encarregats del telèfon, donant-li una petita retribució, que, unida a la que ja tenia per un altre concepte, li ha permès realitzar aquest servei, sense que sigui una ruina, com ho és en les línies de l'Estat. (Grans aplaudiments.)

EL PROGRAMA DE LA MANCOMUNITAT EN MATÈRIA TELEFÒNICA

Quins són els nostres propòsits? Quin és l'ideal que nosaltres volem aconseguir en aquesta matèria de telèfons? Els nostres propòsits, el nostre programa, que podem llançar als quatre vents, perquè compta amb la garantia del que fins ara hem realitzat, comprèn tres punts: anar com més ràpidament millor, si pot ésser en dos anys no esperar-ne tres, a què hi hagi telèfon en tots els pobles de Catalunya; segon, que aquesta xarxa sigui tota una, relligada, coordinada, articulada; i tercer, anar a la millora dels serveis urbans, sobretot en les grans poblacions, i principalment a Barcelona.

Això no és pot realitzar sense que les xarxes urbanes que reverteixen a l'Estat vinguin a la Mancomunitat. El portar el telèfon a tots els pobles de Catalunya, que és l'ideal que persegüim, i al qual no volem de cap manera renunciar, és un problema que s'ha de pensar molt. Les xarxes telefòniques rurals, les xarxes telefòniques de muntanya, són sempre dificultoses; les seves característiques són haver d'establir línies molt llargues i costoses per a unir pobles distants, amb abonats molt escassos, i això, que ha fet difícil l'establiment de les xarxes rurals fins en pobles com Bèlgica, on abunden tant les planures, figureu-vos el què ha de costar a Catalunya, on hi ha un terreny tan trencat i amb tantes muntanyes, i on tot el material ha de venir de l'estranger.

Per això les xarxes rurals sempre deixen dèficit, però les xarxes urbanes deixen sobrant, i d'aquí la fórmula que estableix d'Odeit: el dèficit rural s'ha de compensar amb l'excés urbà.

Això és el que volem fer aquí. Per això volem les xarxes urbanes, però no perquè l'Estat ens faci un present, com s'ha dit aquests dies, d'aquestes xarxes urbanes, sinó que les volem perquè el seu rendiment podem invertir-lo en les xarxes rurals que Catalunya necessita i a les quals els pobles de Catalunya tenen dret, perquè mentre hi hagi sobrant a Barcelona no és just que hi hagi pobles de Catalunya que estan privats d'un servei que tenen tots els pobles moderns com el telèfon. (Llargs aplaudiments.)

No té dret de cap manera un administrador públic a administrar diners sobrants del servei de telèfons per altres atencions, mentre hi hagi pobles que no en tenen. I aquesta és l'obra que nosaltres volem realitzar, i s'ha de qualificar d'antipatriòtica la de l'Estat que deixa isolats pobles de la muntanya, als quals nosaltres volem portar el telèfon.

La xarxa ha d'ésser orgànica, ha d'ésser un tot: sols així es pot arribar a l'ideal que nosaltres persegüim. El cas de Lleyda és ben frapant. Els telèfons als pobles de la muntanya de Lleyda no podien establir-se perquè el servei estava en mans d'una companyia particular que no se'n cuidava, i cap poble de Lleyda podia tenir vida perquè li faltava aquesta comunicació amb la capital.

Ve la Mancomunitat, adquireix la xarxa telefònica de Lleyda i l'ha desenvolupada de manera prodigiosa, de manera que és la xarxa d'Espanya avui més poblada de telèfons. L'haver deixat centres telefònics que produeixen a diferents mans, causa sempre dificultats. Nosaltres, malgrat haver-nos carregat de tota la bona voluntat possible en la tasca realitzada fins avui a Catalunya, no hem pogut fugir d'aquests perills. S'ha fet durant molta temporada el boicot: s'ha obstaculitzat, tant com s'ha pogut, el servei de telèfons de la Mancomunitat; i hem arribat a un punt en què avui precisament tenim un

plet amb la Companyia Peninsular de Telèfons. Però és que nosaltres volem arribar a un ideal, que compendreu la importància que té, i això sols es fa arribant a unir en una sola xarxa tota Catalunya. Es vergonyós que per parlar d'un poble amb altre s'hagi de pagar la conferència pel que està abonada a un telèfon; ha de poder parlar el que té telèfon, amb tots els altres telèfons, bastant simplement el pagament de l'abonament del seu aparell.

LA MILLORA DE LA XARXA DE BARCELONA

Finalment, volem anar a la millora de les xarxes urbanes, i, sobretot, la xarxa de Barcelona. És una vergonya l'esdevenir amb la xarxa telefònica de Barcelona. Tots haveu vist com fa alguns anys que Barcelona és gairebé impossible establir un nou telèfon: el que volia un telèfon no podia obtenir-lo, quan era aquell un cas tan necessari que no es podia dir que no de cap manera s'havia d'acudir a totes les influències i recomanacions i a totes les pressions perquè com una gran excepció i gràcia especial li posessin telèfon a un. Les deficiències del servei en tots els punts estaven a la vista de tothom, i finalment havien de contemplar com la companyia que explotava els telèfons a Barcelona acudia al conegut procediment de crear-ne una altra amb un nom diferent, però amb els mateixos capitals i persones, i aquestes companyies s'anaven traspassant els béns de l'altra, de manera que quan venia la reversió a l'Estat revertia el de la primera companyia, però la segona es quedava amb el de la primera.

Això s'ha produït a Barcelona, i el Cos de Telègrafs, aquest Cos que ara dona moltes tan patèntes de vitalitat, no digué res... El Cos de Telègrafs, que és fiscalitzador d'aquesta companyia, que havia de regular aquest despatx i complir amb les condicions del seu contracte, no donà de vida. La manifestació de vida l'ha feta ara en aquests moments.

A Barcelona és indispensable, en primer lloc, augmentar la capacitat de la xarxa telefònica. Per aquesta raó, com abans deia, la companyia no admet nous abonats de telèfons. Resulta que a Barcelona avui passen de 10.000 els abonats al servei telefònic; a Barcelona avui hauria d'haver-hi com a mínim de 60 a 70.000 abonats de telèfon, i la xarxa de Barcelona s'ha de fer amb capacitat de 280 a 300.000 abonats de telèfon. I aquesta xarxa de Barcelona ha d'estar subterrània: les línies aèries estan exposades per complet a l'acció del temps i dels homes. Recordeu una nevada de fa dos anys que tirà a terra gairebé la major part de la línia telefònica de Barcelona i que contemplàrem amb vergonya l'haver de passar dos o tres mesos sense poder comunicar. Per altra part, el servei telefònic amb les línies aèries destorbades, porta dificultats a l'establiment de la major part dels serveis urbans. I, finalment, s'han de fer les centrals automàtiques a Barcelona com existeixen a moltes capitals estrangeres, i que tenen l'enorme avantatge que les comunicacions se les posa el mateix que té de fer-ne ús sense que hi hagi pel mig cap persona. Amb això compendreu com desapareixen totes aquelles dificultats amb les interrupcions del servei telefònic per les persones que estan en mig d'aquestes línies, i a més a més té l'avantatge que no hi ha vagues possibles en aquest servei.

Tot el que hi gastí l'Estat (beniu en compte aquesta afirmació) en la xarxa telefònica de Barcelona, serà llençat al mig del riu. Les del que gastí l'Estat en aquesta xarxa serà aprofitat: s'ha de fer nova per complet; cal treure tot el que hi ha, que pot tenir utilització perfecta portant-lo a muntanya, fent-ho servir per petits pobles d'una o dues línies telefòniques. A Barcelona, tot nou; i si no es fa així, no hi haurà remei de cap manera.

Farà l'Estat aquestes reformes en les línies de Barcelona? Cal esperar dels homes de la central de Granollers i de la central de Mora que facin això amb la central telefònica de Barcelona? Jo no sé quin pensament haurà la Direcció de la xarxa telefònica que avui hi ha a Barcelona, però em fa l'efecte que anirem a unes reformes tan transcendents com aquelles que representava fa poc temps un ministre, que després de sentir parlar anys i anys que era necessari acabar amb el desgavell que hi havia en el problema dels transports pels ferrocarrils d'Espanya, disposà en una R. O. que se suprimís la campaneta i el pito abans d'arrancar el tren. (Grans rialles.)

Perquè, senyors, no hem vist per ara i fa quatre mesos i mig que la

xarxa de Barcelona està a mans de l'Estat? cap intent de millora; però en canvi, s'ha implantat ara en aquestes moments — no sé això si ha estat tal vegada (seria una immo-dèstia) l'anunci d'aquesta conferència... — però el cas és que fa pocs dies, el dissabte a la nit, es rebien a totes les centrals i subcentrals de Barcelona unes ordres de la Direcció en què es deia: «De hoy en adelante, las palabras que se pronuncien cuando se pongan las comunicaciones con los abonados, serán cambiadas. En vez de aquel «diga» (o «díguel») en que contestaban, dirán «Número»; en vez de decir «oiga», con lo cual quedaría decirse «se ha acabado la conferencia», dirán «Termino»; y en vez de decir «Comunica» cuando el número que se les pida está comunicando, dirán «Está ocupado». (Explosión de rialles. Aplaudiments.) Això es comunicà a totes les centrals de Barcelona dient que aquesta ordre havia de començar a regir avui, primer de maig, amb la prevenció de que serien castigats els contraventors. I aquest matí s'han posat en pràctica aquestes reformes, i les senyoretas telefonistes han contestat amb aquelles paraules sagramentals que se'ls comunicaren. Però ha estat tal la broma a Barcelona, sobretot amb això del «està ocupado» (Més rialles), que a les onze d'aquest matí ràpidament la Direcció de Telèfons comunicava a totes les centrals que des d'aquell instant quedés suprimit l'«Està ocupado». (Rialles.)

Sembla que després de tot això no hi hauria d'haver ningú que s'oposés a les peticions de la Mancomunitat, sembla que no hi hauria d'haver ningú tan ofuscats que no compren-gués que per l'interès del servei és indispensable que la petició de la Mancomunitat sigui atesa. I, no obstant, ja veieu quanta i quanta gent hi ha que s'hi oposen.

LES INTENCIONS DE LA U. M. N.

Quina intenció portaran aqueste que s'oposen a les pretensions de la Mancomunitat? D'alguns d'ells ja podem advertir quines intencions porten. Hi ha, per exemple, els homes de la Unió Monàrquica, que amb aquesta — com amb tantes altres matèries — no hi troben sinó un motiu per fer la campanya que s'han emprès. És extraordinari, no obstant, que els diputats de la Mancomunitat que pertanyen a aquesta fracció política vagin estar absolutament conformes amb la petició de la Mancomunitat. En l'Assemblea celebrada el mes de febrer no hi oposaren res, sinó que se sumaren d'una manera expressa a aquesta petició; i en canvi, homes d'aquesta mateixa color política, al Parlament de Madrid fan oposició a aquesta petició nostra. Jo confesso sincerament que em produïu pena fonda-sima presenciar una sessió al Congrés la setmana passada i veure que elements catalans estaven allí bescant la nostra terra, estaven cantant les excel·lències de l'Estat, contemplaven amb fruïció tots aquells elements que tradicionalment són enemics de nosaltres. D'aquells, no estranya: ja sabem quina finalitat porten.

LA INTERVENCIÓ DEL COS DE TELÈGRAFS

El Cos de Telègrafs de l'Estat jo no sé veure tampoc que persegueix en aquest problema d'una manera que hom no podia esperar-ho. Com us deia abans, des del primer moment començà publicant en la premsa notes, moltes notes, en les quals, amb to amenaçador, es comminava al Govern a no accedir a les pretensions de la Mancomunitat. Es feu aquella gestió de dirigir uns quants milers de telegrames als diputats de Madrid que havien firmat aquella proposició, i, finalment, diguem-ne Cambra, que funciona ja fa alguns dies en un dels despatxos de la Direcció de Madrid, una oficina en què hi ha 17 màquines d'escriure que des del matí a la nit només treballen fent propaganda d'aquestes gestions, escrivint notes i més notes que s'enviaren respecte d'aquesta petició de la Mancomunitat.

El lema d'aquest Cos de Telègrafs l'ha exposat la seva nota. És el següent: «La Telecomunicación para el Cuerpo de Telégrafos», és a dir: demanen la Telegrafia, la Telefonía i la Radiotelegrafia, tot pel Cos de Telègrafs.

Ah! No diuen «para el Estado», no; diuen «para el Cuerpo de Telégrafos». L'Estat, que jo sapiga, només té un orgue per incautar-se d'una cosa que va parar a ell, que és el Ministeri de Finances; i aquest no ha intervingut per a res en això, ni el ministeri de la Governació, ni la Direcció: és el Cos de Telègrafs. El Cos de Telègrafs obra com a amo absolut de

tot això. El Cos de Telègrafs dirigeix les comunicacions, i el Cos paga, i cobra i contracta i lloga i acomiada, i posa el seu nom «Cuerpo de telégrafos» i res més. I aquest sol nom es posa damunt dels rebuts, i el Cos de telègrafs és un, sol, absolut, homogeni, autònom, amb una quasi independència. I jo us diré que, havent fet els nostres representants a Madrid la indicació que fan quatre mesos i mig que el Cos de telègrafs explota els telèfons de Barcelona sense que hagin ingressat una sola pesseta d'aquest servei a l'Estat, al dia següent d'haver fet nosaltres això es portaren a la Caixa del Tresor 400.000 pessetes i sortí una nota als diaris que deia: «Ayer precisamente el Cuerpo de Telégrafos ingresó en la Caja del Tesoro 400.000 pesetas, que son los beneficios que ha producido la explotación de los teléfonos de Barcelona durante el primer trimestre.» De manera que l'Estat no intervé per res aquí: és el Cos de Telègrafs el que ingressa a l'Estat, i si el Cos de Telègrafs diu «no ingressem», no ingressa a l'Estat; i quan diu el Cos de Telègrafs «aquest ingrés a l'Estat», aleshores té l'ingrés.

Què persegueix el Cos de Telègrafs amb aquesta oposició que fa a la petició de la Mancomunitat? Jo no ho sé: per més que penso, no ho puc posar en clar. Ha dit: «Al Cuerpo de Telégrafos no le gusta en este asunto ningún bajo interés», no pot perseguir unes ganes d'una col·locació excessiva de personal.

Suposo que sabeu ja tots vosaltres que els telèfons de la Mancomunitat estan dirigits per personal del Cos de Telègrafs de l'Estat, com el Servei de Carreteres està dirigit també per enginyers del Cos d'Enginyers de l'Estat. Al front del servei telefònic de la Mancomunitat hi ha dos individus benemèrits, pels quals tot elogi que es faci és poc, que pertanyen al Cos de Telègrafs de l'Estat. I el Cos de Telègrafs, en una nota que ha publicat, diu «no perseguimos nosotros colocar personal, i en prueba de esto nosotros daremos una nota, y es que en la incautación de la red de Barcelona, hemos obrado con tal altruismo y alicia de miras—dijén ellos— que hemos aceptado todo el personal que tenía la Compañía Peninsular, todo sin dejar ni uno en la calle». Hèu posat al front tres oficials de Telègrafs. I és clar que si d'aquesta xarxa se n'hagués incautat la Mancomunitat haurien seguit els oficials de Telègrafs. Si en els que tenim de Telèfons, com deia, hi ha empleats d'aquell Cos. I si no hi pot haver diferències en ordre a interès personal, què els pot moure a aquell acord?

Quin interès els mouia, doncs? Jo no puc creure que els mogui un baix interès de compres de material, de recapitació d'aquells diners. (Rialles i rumors.) Jo en vaig protestar d'aquesta acusació quan algú la insinuava a Madrid, contra el Cos de Telègrafs.

HOSTILITAT CONTRA CATALUNYA

Què els mou, doncs? Els mou l'interès polític, l'intervenir en un plet polític que té plantejat Catalunya amb l'Estat. Qui ho pot creure? Què els mou, doncs? A tot l'altre món, a tot aquest món que a Madrid es mou i crida, a totes aquestes institucions, de tots tan conegudes, de periòdics, centres, oficines administratives, tots ho sabem. Què se'ls en dona, dels telèfons!

Això em recorda una cosa que vaig escriure fa temps i que ara torna a tenir actualitat. Deia jo que al qui examina els pressupostos de la Mancomunitat se li produïx una sorpresa: que els serveis que presta la Mancomunitat són serveis d'Estat, i en canvi els mitjans són d'una Diputació com una altra qualsevol.

Nosaltres prestem serveis de veritable Estat, i molts els prestem perquè l'Estat no els presta, amb tot i cobrar les contribucions corresponents per a prestar-los. Aquí, per exemple, tenim atencions de sosteniment de dements, que, segons diverses disposicions, haurien d'anar a càrrec de l'Estat; aquí prestem, i pesen damunt de les nostres corporacions, atencions de sanitat i de cultura que són pròpiament funcions d'Estat i que no haurien de pesar damunt nostre; i tot això ho fem amb els mateixos mitjans que tenen les Diputacions que no fan més que deixar morir quatre malalts i mal pagar quatre empleats.

I al costat d'aquest contrast es dona un altre contrast, i és que molts sentim parlar de veritables horrors que passen en altres Diputacions; un dia, per exemple, sentim dir que a una Inclusa moren tantes criatures: un altre dia sentim dir

que tal Diputació sols té un hospital que consta de dues sales, en les quals hi ha ajeputs damunt de jacots de palla apilats, en una homes i en altra dones sense la deguda assistència, que moren podrint-se en mig de la pròpia brutícia; un altre dia sentim dir que un metge s'emporta els diners de la beneficència; un altre dia que les dides que ha de pagar una Diputació no cobren, i la Diputació les trameta als pobles perquè aquests les paguin, si poden; i tot això, tot aquest seguit d'horrors no motiva a les Corts de Madrid cap d'aquests debats sorollosos en què es posen de relleu i es clami contra aquestes enormitats i aquestes horrors i aquestes abusos, i no es dicta cap Decret, ni cap Real Orden per a posar remei a semblants horrors, ni per a tallar aquestes abusos; i en canvi veiem disposicions i més disposicions per a entrebancar la nostra obra... (Llarga i sorollosa ovació que orega les darreres paraules de l'orador.)

LA SOBIRANIA DEL PARLAMENT

I que no ens vinguin a parlar de la sobirania del Parlament. Que no ens vinguin amb aquest «cuento», — deixeu-me usar aquesta paraula tan gràfica — de la sobirania del Parlament; que no ens vinguin a dir que les concessions telefòniques no es poden fer a espalles del Parlament. Perquè, és que no sabem que quan es vol enterrar una cosa, quan es vol que d'una cosa no se'n parli més, se la trameta al Parlament? És que no sabem que el Parlament ja no serveix ni per a l'única funció per què hauria de servir, que és la de legislar? És que no sabem que al Parlament no se li pot arrencar ni la llei de pressupostos, que està obligat a fer cada any? És que no sabem que tot el que s'ha fet des de fa anys ha estat a espalles del Parlament, i que així les Mancomunitats s'han establert per Decret, fora del Parlament, i que la jornada de vuit hores s'ha establert fora del Parlament, i que el retir obrer, que ha creat un benefici per als obrers i una obligació per als patrons, s'ha fet fora del Parlament, i que les disposicions que regulen els lloguers i el règim de la propietat urbana s'han dictat fora del Parlament? Quan tothom sap tot això, és intolerable que es vingui a dir que aquí, on tant concessions s'han fet per decrets i reials ordres a favor d'empreses i particulars, no es pot fer a favor de la Mancomunitat cap concessió a espalles del Parlament, perquè això seria atemptatori a la sobirania del Parlament. Aquests escrúpols fan pensar en l'escrúpul dels gats que després de menjar-se el capó varen tenir escrúpul de les gralles. (Rialles i aplaudiments.)

Però, de què els serveixen aquestes escrúpols. De què el fan servir el Parlament? Un dia, valent-se de les prerrogatives que té qualsevol diputat per a demanar documents, usen aquesta prerrogativa per aturar un expedient d'apremi que la Mancomunitat té instruit contra un Municipi mal pagador, detentant aquesta facultat de la Mancomunitat de procedir contra un Municipi català que per vergonya de Catalunya no vol pagar el que deu (aplaudiments); un altre dia, abusant d'aquesta prerrogativa que tenen els diputats, que els dona impunitat, es serveixen de l'acta de diputat per a malpariar, per a infamar una honorabilíssima persona com el president de la Diputació de Girona. (Gran ovació.)

I per a obstructir, per a obstaculitzar aquesta aspiració general, aquesta aspiració unànime de Catalunya, també es diu que ha d'anar al Parlament, i això és una burla tan intolerable, que no sols es diu que vagi al Parlament, si no que es diu també en la proposició presentada al Parlament que el Parlament no ho pot resoldre sense el previ informe de les Comissions d'Hisenda, Pressupostos i Guerra.

PESSIMISME

Davant d'això, — i no m'allargo més per a no cansarvos — (Denegacions), però resumint i parlant amb tota sinceritat, he de dir-vos que aquesta aspiració de la Mancomunitat de Catalunya en matèria de Telèfons jo sospito que no aconseguirem veure-la realitzada. Tant-de-bé que m'equivocui!

Sospito que no ho aconseguirem, amb tot i l'esforç enorme que hem realitzat; i això obliga a somnia mediació. Meditem el que deia l'altre dia el President de la Mancomunitat. La Mancomunitat fou concedida com un principi de solució o d'en-carrilament del moviment autono-

mista català: no fou una mera vulgarització administrativa. No fou una junta de carreteres. Fou concedida la Mancomunitat i fou rebuda per nosaltres com una iniciació, com un tast, com una promesa de govern autònom: era un organisme al qual s'havien d'anar ampliant necessàriament les facultats i les atribucions.

El que passa amb això dels Telèfons és un símptoma revelador de què aquell propòsit per part dels elements polítics de Madrid ha estat refutat.

No vulguem amagar-nos la realitat a nosaltres mateixos. La Mancomunitat és mal vista a Madrid: és objecte d'atacs violents i constants per part d'uns, és l'obsessió d'altres, és l'obsessió d'altres, no troba la consideració i respecte que hauria de mereixer entre les restants. I tot això, precisament per haver fet coses i per haver les fet bé. S'havia cregut tal volta que fracassaria; que no sabia realitzar les poques funcions que tenia encomanades, i en veure que n'ha realitzat victoriosament i que reclama allò que té dret a exigir, es produeix un moviment de franca hostilitat contra el que estem presenciant en aquests moments.

I un es pregunta, i aquesta crec que és la línia del moment present, si per aconseguir una cosa tan nua i insignificant com la concessió d'uns telèfons urbans en les condicions mateixes amb que a Espanya els exploten les companyies particulars; s'han de trobar tals dificultats, s'ha de fer un esforç tan enorme, no més que per la raó d'ésser catalans, de dir-nos Mancomunitat, que hauríem de fer per a obtenir l'autonomia que desitgem?

Si la petició dels Telèfons aixeca aquest aldarull, i a propòsit d'ella s'ha de parlar de les prerrogatives de la Corona i de l'obra dels Reis Catòlics i surt al mig del carrer el Cos de Telègrafs dient amb to d'imposició: Això no passarà, que s'esdevindrà quan se'ns hagi de concedir, de veure l'autonomia? Quantes «Cuentos» hi posaran el veto?

Com s'alcecaran aquells innombrables Centres i Dependències de l'Administració Central que s'han passat la vida informant contra totes les nostres coses?

Què li hem de dir al poble de Catalunya els qui fatigats i rendits d'aquesta lluita, veiem que no s'obté d'ella res, absolutament res, ni una mesquina concessió de Telèfons?

Tornant l'altre dia jo de Madrid, fatigat d'aquell espectacle, havia passat en el tren una d'aquelles terribles nits de «pesadilla» i d'ensomni, quant tot d'una, en parlar-se el tren, vaig sentir cantar en català el nom del primer poble de Catalunya incorporant-me, vaig mirar aleshores l'exterior, i va oferir-se'm l'espectacle dels primers raigs de sol besant el primer poble i les primeres muntanyes de la nostra terra benllogada. I en mig d'aquella formosa il·luminació semblava llegir en l'horitzó les paraules que el Dant posà a la porta de l'infern: «Abandonem tota esperança».

Ja sé que allò era una il·lusió, una quimera d'aquelles tan fàcils, quan l'esperit està deprimat com ho estava el meu i el cos es troba cansat.

PREPAREM-NOS

Però jo, parlant molt sinceritat, crec que estem molt a prop del moment en que l'hauríem de pronunciar definitivament aquell terrible: «Abandonem tota esperança». Jo només vos dic aquí, catalans que m'escolteu: Per a quan vingui aquell dia, prepareu-vos!

La campanya del Marroc

PADRINA DE GUERRA

La demana el caporal Josep Arcos Flores, del batalló expedicionari de Córdova, número 10, tercera companyia.

Aquest cos està destacat a Mont-Arbós.

ARRIBADA DEL BATALLÓ DE JAÉN

Aquest matí, a les deu, ha arribat el vapor «Capitán Segarra», de la companyia Transmediterrània, conduint el batalló de Jaén el qual estava destacat a Almeria.

El vaixell ha atracat al moll de Barcelona, en el qual esperaven els expedicionaris el capità general, el governador civil, els caps i oficials del regiment i moltes famílies dels repatriats.

La banda de música ha executat diverses composicions.

DARRERES INFORMACIONS

BARCELONA

De qui es la màquina?

Aquesta tarda un municipal observant que al carrer del Consell de Cent, ocupant al de Marina, hi havia parat un subjecte que duia una màquina d'escriure.

L'interrogà què feia en el dit lloc, l'individu contestà que es deia Joan Pinós Figueras, de 23 anys, veí del carrer de l'Allada i que aquell màquina li havia estat confiada per un desconegut qui li havia pregat que l'ingrésés compte d'ella entre anava a buscar un carretó per traginar-la.

No semblant-li satisfactoria a municipal aquesta resposta, féu més indagacions i sabé que a màquina havia estat vista en un carro d'uns gitanos acompanyats a poca distància d'aquell lloc.

Com que els negocis a què es dediquen els gitanos no exigeixen gaire correspondència ni justificacions que tinguin màquines d'escriure, el municipal agafà el Pinós i juntament amb la màquina, el portà a disposició del jutjat.

Cremades

A primera hora de la tarda, uns veïns del carrer de les Carretes han vist sortir al balcó d'un pis segon del núm. 40 un nen amb la roba encesa i demanant auxili a crida.

Han pujat cap al pis, i com que ningú obria la porta, alguns han agafat una escala de mà, han pujat al balcó i han apagat el foc que consumia el vestit del nen.

Aquest menut, que es diu Joaquim Puig Barriarà, de 3 anys, era sol al pis i, unguant amb cerilles s'ha encès la roba.

Conduït al dispensari del carrer de Barriarà, el metge li ha apreciat extenses cremades al tronc, als braços i a l'esquena, de pronòstic reservat.

Després de curat ha estat portat a l'Hospital Clínic.

PENINSULA

FIRMA REGIA

Madrid, 2, 2 tarda. El president del Consell, en despatxar avui amb el Rei, ha posat a la firma, entre altres decrets, els següents:

Nomenant delegat regi d'ensenyament primari a don Antoni Herrera. Altre donant majors facilitats per a la concessió de passaports.

Aquest Decret, segons el senyor Sánchez Guerra, obreix a les reclamacions formulades pels senadors en la recent interpellació sobre la matèria.

Altres decrets resolent diverses competències. Altres dos resolent recursos de queixa.

El ministre de la Governació ha manifestat aquesta tardada que en despatxar amb el Rei havia posat a la firma diversos decrets de concessió d'honors de cap d'administració.

COMMEMORACIÓ

A la Plaça de la Llibertat s'ha commemorat avui la festa del 2 de maig amb l'acostumada missa de campanya, a la qual assistiren representacions dels cossos de la guarnició i les autoritats de Madrid.

FIRMA DE FINANCES

Nomenant ordenador de pagaments

HERNIES

Aparall giratori graduable "NOTTON" (patentat)

De gran precisió per a la contenció perfecta; comodíssima i permanent de totes les hernies i curació radical en els casos recents.

en nens i adults. Se n'usen ací al resort molt molestos i perjudicials. De plomes multiformes de goma, suaus impermeables i rentables, invisibles i lleugers. Per la seva flexibilitat permet tots els exercicis, esports i els més pesats treballs. Les més altes recomptes en les Exposicions de París 1910 i Barcelona 1921. J. Notton, cirurgià especialista. Ronda Universitat, 7. Barcelona.

del ministeri de la Guerra l'intendent de l'exèrcit don Josep Marqués. Ascendint a cap d'administració de primera a don Estanislau Suárez Inclán.

Idem de segona a don Lluís Marco i Marva.

Idem de tercera a don Jordi Ozo-

res. Nomenant cap d'administració de tercera classe a don Pasqual Ibad, delegat de Finances d'Almeria.

Nomenant delegat de Finances de Barcelona a don Antoni Ruiz de Castañeda, el qual ho era de Sevilla.

Idem id. de Sevilla a don Bartomeu Fernández.

Idem de Saragossa a don Ceferi Velasco.

Idem de Cádiz a Eduard Velmas.

Idem de Toledo a don Francesc La Guardia.

Idem de Zamora a don Vicens Laving.

Promulgant la llei per a traslladar la presó d'Utre.

Establint bases per a valoració en la concessió d'aprofitaments d'aigua en que no hi hagi canon.

Autoritzant el ministre de Finances per a llegir a les Corts un projecte de llei modificant la contribució territorial.

Concedint diversos crèdits als ministeris de Governació, Foment i Treball.

UN REGISTRE

Badajoz. — Al poble de Don Benito algunes parelles de la guàrdia civil i agents de policia, comandats per un capità i un inspector, es presentaren a la casa número 55 del carrer del Canó, domicili del conegut sindicalista Joan Serrato, on practicaren un registre minuciós.

Fou descobert a la quadra un dipòsit, recent construït, que contenia alguns quilos de pólvora progressiva, set cartutxos de dinamita, 20 pistons, set metres de metxa, tres capses de capelles i un revòlver.

En un altre compartiment del dit dipòsit es trobaren un tractat de química, un altre de pirotècnica i fórmules de components per a la fabricació d'explosius.

La família de Serrato manifestà que res sabia sobre l'existència del dit dipòsit i afegí que Serrato havia marxat a Santa Amalia, en unitat d'una comissió de minaires, per a prendre part en un míting i recaptar fons per a sostenir la vaga minera de Pedrorroja.

Hores després la benemèrita detingut a Serrato a Santa Amalia quan es disposava a intervenir en un míting que es celebrava a la societat socialista.

Signoren les declaracions que presta per guardar-se sobre elles impenetrable reserva.

Amb en Serrato fou detingut Josep Sánchez, paleta, que construï el dipòsit descobert.

Aquest individu havia estat posat últimament en llibertat.

Moltes persones han desfilat per l'Alcaldia per a oferir-se a l'alcalde. Es mostren extranyats que no s'hagin practicat més detencions.

LA SANITAT AL TEATRE

D'OPERACIONS

Madrid, 2, 4'15 tarda. Al ministeri d'Estat han facilitat la següent nota oficial:

«Una part de la premsa, moguda sens dubte d'una intenció patriòtica, acull determinades notícies i comentaris que, sense proposar-se'l, causen la impressió de que els serveis sanitaris al teatre d'operacions de Benidors no estan ben atesos, i que tot el que es relaciona especialment a la cura i assistència dels ferits, es realitza deficientment.

Com semblants afirmacions o notícies poden contribuir a que l'opinió pública sofreixi detriments una depressió que de cap manera està justificada pels fets, convé fer constar que res d'això és cert, afortunadament, i que tots els serveis sanitaris de l'actual zona d'operacions es troben suficientment munts.

L'Alt Comissari comunica, en efecte, oficialment, que els ferits es troben molt ben atesos als hospitals de campanya i que hi ha elements suficients, per a totes les contingències.

NOTES DEL PALAU

Aquest matí han despatxat amb el monarca el president del Consell i els ministres de totes, que ho eren els de Governació i Finances.

Al sortir el senyor Bergamín del

Palau ha conversat durant uns minuts amb els periodistes.

Els ha manifestat que havia presentat al Rei una comissió de la Societat Geogràfica Holandesa, la qual ha donat al monarca un àlbum amb les firmes de prestigiosos geògrafs i fotografies relacionades amb el centenari de Magallanes.

Ha afegit que de política no hi havia res de particular, i que del Marroc que mentre no amainin els temporals no començaran les operacions.

—La Reina donya Maria Cristina ha estat complimentada per l'ambaixador de França.

—L'arxiduc Maxim d'Àustria, germà de l'ex-emperador, acompanyat del seu secretari, ha visitat al Rei.

—Aquesta nit arribarà a Madrid l'arxiduc Albert de Parma amb la seva muller.

—Al despatxar el president del Consell amb el Rei, aquest li ha demanat detalls de l'incendi de la Duana de Màlaga, i enterat de la importància de la catàstrofe ha manifestat el seu desig de que es fes quelcom a favor de les víctimes, començant per iniciar una subscripció encapçalada pel Govern per a socórrer als damnificats.

SUPERNUMERARI

El Rei ha firmat un Decret declarant supernumerari a don Manuel Valle i Merino, ministre resident a Santiago de Xile.

DE PORTUGAL

Lisboa, 2. — Els professors de la Facultat de Medicina han protestat contra el trasllat del senyor Faust Lopo de Carvalho a la Facultat de Medicina de Lisboa, i han resolt presentar llurs dimissions si el dit senyor es presenta a pendre possessió del seu càrrec. —Havas.

Lisboa, 2. — Procedent de Funchal ha arribat la princesa d'Àustria, la qual sortirà cap a Madrid el diumenge al vespre. —Havas.

Lisboa, 2. — S'ha celebrat la sessió d'obertura del Congrés catòlic nacional.

El ministre de Finances es proposa presentar a la Cambra un projecte de llei que tracta de l'impost sobre valors, herències, contribucions industrial i rústica i al·locació dels impostos personal i sobre la renda. —Havas.

LA GACETA

La «Gaceta» publica:

Real ordre del ministeri de la Guerra disposant que la casa que a l'Indostan té instal·lada la Congregació de Sant Vicenç de Paul, sigui també en el cas dels de l'article 365, als efectes del paràgraf segon de l'article 238 de la vigent llei de reclutament.

Real ordre del ministeri de Marina, disposant que aquest publiqui la convocatòria per a sol·licitar per concurs una plaça de farmacèutic segon de l'armada.

També publica una real ordre disposant l'ampliació del termini assignat en l'article tercer del Real decret de 15 de febrer últim, fins al dia 30 de juny pròxim, per a la determinació pel Comitè oficial del Llibre, dels tipus específics principals i intermedis de paper editorial per al llibre espanyol.

D'Hisenda. — Abundant que a partir del dia d'avui podrà fer-se efectiu a les oficines del Banc de Crèdit Industrial l'import del cupó trimestral núm. 4 dels bons del Tresor per al foment de la indústria nacional al cinc per cent anual lliure d'impostos, emissió de 5 d'abril de 1921, contra presentació dels respectius cupons acompanyats de les corresponents factures.

ELS FAMOLÈNS DE RUSSIA

Al palau episcopal i sota la presidència del prelat, s'ha celebrat una reunió, a la qual han assistit les directives de l'Associació de dames, presidents de còrrecs, contrariats i associacions catòliques, paròquies de Madrid, representants de la premsa i superiors d'ordres religiosos, amb l'objecte d'acordar mesures per a arbitrar recursos destinats als famolèns russos.

Després d'unes paraules del bisbe, el P. Portius exposà el programa a realitzar.

Figura, en primer terme, una vetllada al Circ de Pírrus, en el qual es projectarà la pel·lícula «La fam a Rússia». Aquesta darrera pel·lícula

s'exhibirà en diverses sales públiques i a les escoles.

Es faran recaptacions a les esglésies parroquials i als restants temples i capelles de la diòcesi els diumenges i principals festes, a les escoles, als bancs, a les contraries, còrrecs i associacions catòliques, i s'obriran subscripcions.

Lliga Regionalista

Avis importantíssim

RECTIFICACIÓ DEL CENS

Del dia 21 del mes actual fins al 5 de maig vinent quedarà oberta la rectificació anual del Cens electoral.

Les llistes d'inclusions i exclusions estaran exposades als baixos de la Casa de la Ciutat.

La Lliga Regionalista tindrà cura de fer inscriure els que no hi són i de demanar la rectificació de domicili i de noms equivocats mitjançant:

a) Per a la inclusió:
a) Un certificat de padró per a efectes electorals, que expedixen de franc les Tinències d'Alcaldia.

b) La presentació de les cèdules personals de 1920, 1921 i 1922, o un certificat de padró de Cèdules acreditat d'haver-les tretes, qual padró és a l'Ajuntament.

Per a la rectificació de domicili o noms equivocats, la presentació de la cèdula de l'any corrent.

PREQUEM

a tots els ciutadans de Barcelona i de Catalunya que es fixin en aquestes instruccions i les propaguin, per a contribuir a sanejar, tant com es pugui, el Cens electoral.

ALS AMICS DE FORA

Les societats i amics de fora de Barcelona han de tenir cura de la rectificació dels Cens dels respectius pobles.

Les oficines de la Lliga Regionalista, Boters, 4, principal, evacuaran totes les consultes sobre la rectificació del Cens que se li dirigixin.

Cultura

CURS SABATIER

A l'espalosa sala de conferències de l'Institut de Química Aplicada va començar ahir el curs de conferències que el professor Sabatier, de la Facultat de Ciències de Tolosa, dedica als alumnes de la carrera de Directors d'Indústries Químiques de la nostra ciutat.

Per complet es va omplir la sala d'una concurrència àvida d'escoltar l'autoritzada paraula del savi mestre. Figuraven, entre les persones distingides que van assistir a la primera lliçó, el doctor Casamada, de la Facultat de Farmàcia; doctor García Bandrés, de la Facultat de Ciències; P. Eduard Victoria, de l'Institut de Química de Sarrià; els senyors Ferran, Olivares, Gil i Campro, de l'Escola d'Enginyers Industrials; senyor Camino, de l'Escola d'Intendents mercantils; senyors Foré i Henry; senyor Llopla, de la Companyia Anònima de Productes Químics; senyors Colombo i Martín, de la S. A. Cros; senyor Daumas; senyor Bounosa; senyors Cardelus, Riera, Sabadell, doctor Maluquer, Reprevoet, Untohr, Glisiana, Casas, Messine, Bartolomé, Jardi, doctor Estrada Hernández, Klamburg, Forner, Morega, Espasa; la major part dels professors de l'Escola Industrial; directores d'Indústries Químiques; tècnics de la nostra indústria química i altres els noms dels quals sentim no recordar.

No donarem avui l'extracte de la notable conferència, deixant-ho per a quan hagi acabat les quatre anunciades, que publicarem un resum de totes elles.

Els alumnes d'especialitat enòlogica de l'Escola Superior d'Agricultura, acompanyats del seu professor doctor Behaveant, han realitzat últimament una interessant excursió pel Nord i Centre d'Espanya, visitant les

crupcions a les administracions dels diaris.

Aquestes recaptacions parcials s'aniran ingressant setmanalment a la secretaria de Cambra del bisbat.

Mitjançant la premsa es donarà compte de la marxa de la subscripció i dels acords que es prenguin.

comarques vitivinícoles més importants, les estacions agronòmiques i els establiments industrials relacionats amb l'Agricultura.

A Saragossa visitaren la «Industrial Química», l'«Azucarera de Aragón», la «Unión Alcohólica Española», la «Industrial Lloquera» i la «Fàbrica de Conservas Bescós», i també la «Granja Escola Pràctica d'Agricultura» i el Laboratori d'Investigacions Bioquímiques de la Universitat.

La Comarca de la Rioja, objectiu principal de l'excursió, fou estudiada detingudament, veient a Logronyo, acompanyats de l'enginyer senyor Quinto, les «Bodegas Franco-Espanyolas», la «Fàbrica de Conservas Trevijano», la Tabacalera i la Granja Agrícola, i a Haro, en companyia dels enginyers senyors Risueño i Alfo, l'«Estación Enológica», les «Bodegas Bñalinas», les «Bodegas López Heredia» i altres de menys importància, podent els alumnes fer de carrec de la invasió de la filloxera que sofreix aquella comarca. Visitaren, demés, a la Rioja, les «Bodegas del Marqués de Riscal», a El Ciego, i les del Romeral, de Feliu Azpilicueta, a Fuenmayor.

Seguint l'excursió es deturaren a la Granja Lletora de Freloro (Villabona) i a Bilbao visitaren, entre altres indústries, els «Alts Fornos» i la Fàbrica de Conyac Barbrer, i a Valladolid, on, ultra veure fàbriques d'adobe, feren una detinguda visita a la Granja Agrícola, en la qual pogueren fer-se carrec de les característiques agrícoles de la comarca per les explicacions donades sobre el terreny per l'enginyer senyor Gayan. Finalment, a Madrid, visitaren l'«Institut Agrícola Alfonso XII» i l'«Estació d'Assaig de Màquines», i la important fàbrica de la «Sucreria de Madrid», a Poveda, recorrent, amb els enginyers senyors Valdés i Castro, en una extensió de 43 quilòmetres, els camps de cultiu de remolatxa, en el tren particular que serveix per al transport d'aquesta, podent, per tant, veure no solament la part industrial, sinó també la part agrícola de l'explotació.

En tota els indrets els alumnes de l'Escola Superior d'Agricultura han estat amablement rebuts pels propietaris, gerents o enginyers de les propietats, cellers o estacions visitades, tots els quals rivalitzaren a subministrar les explicacions pertinents, la qual cosa ha fet molt profitosa l'excursió, havent estat rebuts amb especial entusiasme pel vice-president de la Diputació de Gulpúscoa, don Antoni Pagóaga, el qual s'interessà vivament per l'obra de l'Escola.

**JERSEIS
BRUSES
EIXARPES
DE TRICOT DE SEDA
PER A PRIMAVERA**

S'acaben de rebre els models més nous i elegants que la Moda ha creat.
PREUS BARATÍSSIMS

CASA VILARDELL

FÀBRICA de GÈNERES de PUNT
Hospital, 36 i 38. — Sucursals
Comte A. alto, 8; Carme, 73
i Riera Baixa, 26.
MAGATZEM: Barriarà, 16 bis.
Telèfons 3658 A. i 3659 A.

ORY, ciclistes còmics; saltadors: VOLINA, ballarina. Gran OLIVAR, rei del cigarret. ORIGINAL VADY TROUPE, cants i balls hongares. Triomf indiscutible de OFELIA DE ARAGON, irana dels cante regionals.

ALACE CINE

Avui, dimarts. Colossals programes. Pel·lícules del més gran èxit: REVIS-PATHE; MUSICS DE CARRER. SIBUTA ESPORTIVA. EL RUSTIC, el celebrat actor Jordi Walsk, i elossal film de formós argument, ESFINX, creació de l'exímia actriu RTINI.

Saló Catalunya

Gran Cine de Moda. Notable sextet Jordà-Moltó. — Avui, dimarts, gran èxit de la formosa comedia «Vida social» (exclusiva), per gran artista Katherine Macdonald, primer premi de bellesa a Nova York;

«La deessa de la illa», per Lina Cavallieri; «El signe de la germanada», preciosa comedia; «S'ha casat la grossa», còmica. — Demà, dimecres, gran trena del Programa Ajuria «De nord a sud», per l'imitable artista Douglas Fairbanks. El programa més se-le te i moral es projecta al Saló Catalunya.

Molt aviat...

LA MA DEL MORT

peril·lació de la famosa novel·la cinematogràfica

El comte de Montecristo

Palau de la Música Catalana

CONCERT DANIEL

Divendres, 5 de maig, segon recital de piano pel celebrat concertista

Rubinstein

Programa: Obres de BACH, BEETHOVEN, CHOPIN, RAVEL, FRANCIS.

POULENC, LISZT. Despatx de localitats a l'Administració del Palau de la Música Catalana, de tres a set tarda.

Teatre Goya

Dimecres, 10 de maig DEBUT de la Companyia de sarsuela i vers de LORETO PRADO i ENRIC CHICOTE que actuen per primera vegada a Barcelona

Palau de la Música Catalana

ORQUESTRA CASALS

Concerts de Primavera. — Sèrie IV. Sis grans audicions simfòniques amb importants solistes. Dies 15, 20, 26 de maig, 1, 6 i 13 juny. Dijous, 4 de maig, es publicaran els programes i s'obrirà l'abonament.

Palau de la Música Catalana

Dissabte, 6 maig, a les 9.45 del vespre

RECITAL DE PIANO I VIOLÍ

ONIA FARGA

Pianista acompanyant ADELMIRA ANGLADA. Programes als magatzems de música. Localitats de tres a set de la tarda, a l'Administració del Palau.

KURSAAL - Aristocràtic Saló

PALAU DE LA CINEMATOGRAFIA

Quintet Suñé. — Avui, dimarts, a petició de nombroses famílies es projectarà per últim dia, la sens igual pel·lícula LADY HAMILTON. L'èxit més gran de la temporada. LADY HAMILTON ha estat l'admiració de tots quants l'han vist. Els triomfs de la cinematografia moderna. Completen el programa les pel·lícules de gran interès: MUSICS DE CARRER, gran broma. EL RUSTIC, pel celebrat artista George Wals. SISEBUTO ESPORTIU, brom coantínia. LADY HAMIL-

TON, últim dia, es projectarà a les deu de la nit. — Demà, gran esdeveniment: Estrena de la formosa pel·lícula exclusiva, LA DAMA DEL NUMERO 13, essene protagonista la eminent artista Paulina Frederick.

Carreres de cavalls-HIPODROM

Dies 7, 14, 21, 28 de maig, 1, 4 i 11 de juny. Preus, impostos compresos: Tribuna, 10 pessetes; entrada general, 1.25 pessetes. Abonament: Els vults dies, 50 pessetes. Despatx-abonament i localitats: Teatre Novetats, Centre de Localitats i «El Ingenio», Raurich, núm. 6. Telèfon 4007 A. Tren especial dies carreres i servei autobusos.

Frontó Principal Palace

Avui, dimarts. Vespre, a un quart d'onze, repetició del colossal partit jugat el diumenge últim. MALLIGERAY i TRESET contra ITUARTE i VIEGA. — Dijous, DEBUT del notable pilotaire ELOY. En aquest partit pendran part MARCELINO i ARNEDILLO.

LUX ASSEURANCES I REASSEURANCES de Transports Marítims i Terrestres LUX

RAMBLA SANT JOSEP, 13, ENTRESOL

BARCELONA

TELEFON 1591 - A.

Úlcères varicosos
que dataven de 8 anys
curades en 1 mes

Reuma-tismes
Artri-tismes
Arterio-Esclero-sis.

PERTORBACIONS CIRCULATORIES

Els accidents provocats per la mala circulació de la sang són tan innombrables com perillosos. Entre els principals i més freqüents s'han de citar les varices, les úlceres varicoses, els eczemes varicosos seguits quasi sempre d'hemorràgies. En les dones, aquests fenòmens es presenten sobtament al moment de llurs transformacions genitals i més especialment en les èpoques de menstruació i en arribar als quaranta anys. La sang circula lentament, és pesada, espesa i carregada de residus, que diposita en les artèries i en les venes, i llur tensió arriba a tal punt, que poden esclatar al més petit esforç produint llagues i úlceres més deformes que alarmants i de vegades accidents encara més greus. Solament poden prevenir-se o contenir-se totes aquestes pertorbacions circulatories conservant la integritat del líquid sanguini amb una acció depurativa energica. A aquest propòsit el cos mèdic ha reconegut la poderosa i infal·lible eficàcia del meravellós

DEPURATIU RICHELET

Amb la seva acció vivificadora la sang es torna més neta, els conductes arterials recobren llur flexibilitat i es descongelen, la circulació es restableix i molt aviat les llagues, les úlceres més rebels i més repugnants desapareixen sense deixar rastre. La seva eficàcia és encara més absoluta en el tractament de totes les manifestacions internes i externes de l'artrisme, sempre en relació amb el líquid sanguini: Malalties de la pell (Brians, Eczemes, Psoriasis), Escròfula i Enfisema, Gota, (Reumatismes i tots els accidents sifilitics hereditaris o adquirits.

Cada flascó va acompanyat d'un opuscle il·lustrat. De venda a totes les bones farmàcies i drogueries. Laboratori L. RICHELET, de Sedan, 6, rue de Belfort, Bayonne (França).

Resultat segur

"CHIC et SIMPLICITE"

Revista de Modes de París amb traducció castellana

ELEGANCIA SENSE EXAGERACIÓ

100 MODELS I UN PATRÓ RETALLAT PER 1'50 PESSETES

16'50 PESSETES UN ANY, 3'50 PESSETES MIG ANY

Demaneu un exemplar de mostra a l'agent per Espanya

Albert Bonet - MERCERIA - PLISÉS - CALATS CLARIS, 15 - BARCELONA

TENIR

UN BON PAÏDOR

■ ANEU EN COMPTÉ ■
Refuseu com a falsificades les caixes que no portin la firma dels únics concessionaris per Espanya i Urach i C. Bruch, 49

Demaneu-lo en farmàcies i centre d'específics

és una gran riquesa, una fortuna inapreciable. Pair-ho tot sense molesties, sense fatigues, sense dolors, és un tresor que cobdicia aquell que té l'estómac delicat. — D'això no en put menjar... — Això potser em farà mal... — El metge m'ha dit que d'això... Proven tant sols vuit dies de prendre l'Estòmac Artificial, i totes aquelles exclamacions desapareixeran de vostres llavis. Alivi immediat. Curació certa i prompte.

De 25 fins a 3000 bugles
= Pbla de les Flors, 16. =

Fàbrica de Flors, Corones i Plantes

Tot el que'necessita per a fer-les Antiga Casa T. COSTAS, Palla, 13 i 15, prel.

Midons

(Fàbrica) de absoluta puresa i de blat i d'arròs, de primera i de segona classe, en gra, en pols i torrat, per Apresos, Estampats, Conteries, Perfumeries, etc. Especialitat en pols impalpable del d'arròs per a perfumeries.

PREUS LIMITATS A L'ENGROS I A LA MENUDA D. MERCADER, Cortines, 9. — Telèfon 5. P. 1205

Lloguers

Pianos de lloguer de và, ris preus. Bruch, n.º 78, entresol. C. BIEGER.

Traspassos

TRASPASSO botiga dues portes. Rambla Catalunya, 40

Vendes

PIANOS

DE CORDES CREUADES
AMB MARC DE FERRO

Sublim marca

R. MARISTANY

Casa fundada el 1870

AL COMPTAT

PLASSOS I LLOGUER

18, Plaça Catalunya, 18

Medicaments

químico-medicamentosa, específics farmacològics i alguns minerals, es reben directament dels punts d'origen. Farmàcia de Botica, Balat, Rambla de Catalunya núm. 1, cantonada Ronda de la Unió Vecinal.

CALÇATS NOVELTY

Els millors i més econòmics

Sabates oscària superior Senyor (18'50

Sabates lona blanca, Senyora (6'90

Sabates lona blanca, nen... (3'00

1-Plaça Santa Anna-1

Per a anunciar

en els periòdics servint-se de la EMPRESA IDEAL D'INFORMACIÓ estalviareu temps, molèsties i diner. Rambla de les Flors, 16, baixos Telèfon 4863 A.

Es ven caseta

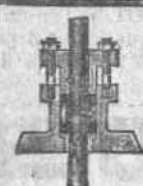
barata aprop d'Horta, a cinc minuts tramvia. Preu econòmic. Vista panoràmica. Radr Giralt Pellicer, 8, baixos.

RHUM QUINQUINA = Vda. CRUSELLAS i C.ª = Exigiu la firma blava

Industria i Comerç d'Alemanya

EMIL ROTTER

Tallers de mobleria en tots estils
Lluís, XV, Lluís XVI, Imperi, Chippendale, Adams.
Execució acuradíssima. — Fabrica: Berlin S. O. 36.
Grünauerstr. 20. — Magatzem: Berlin W. 15. Kurfürstendamm. 203 i 204. — Se cerquen representants ben relacionats en els negocis. 1323

Caixa d'estopa Wild (patentada)
Fa anys que és la més acreditada guar-
nició per a tires de vàlvula, de biela i
de pistó. És usada en les més importants
explotacions d'Alemanya i de l'estranger.
En van venudes ja més de 600.000.
Ben col·locada dura anys. Es forneixen
totes les dimensions. — Es cerquen re-
presentants. — **Edwin Wild Nachf.**
Mannheim. Col·lustr. 8. 2088

EINES

per a electrotècnia i instal·lació.
Només qualitats de primera.
Carl Köppen, Köln a. Rhein
Se cerquen per tot representants solvents. 1612

Aparells de Fotografia i Cine

de les millors cases
Lichtenberg & Smits
Osnabrück 2262

Agulles imperdibles. — Agulles de cosir i de picar.
Agulles de gramòfon. — Agulles de genxo i d'arria-
sar. — Botons de pantalons i de pressió. — Agulles
per a despatx i claus per a capitonatge. Xinxetes.
N'ofereix als millors preus **Peter Noeken**
Düren (Rhd.).
Adreça telegràfica: «Stanzwerk»
Correspondència en alemany i en francès
Se cerquen representants ben relacionats 1679

Cartutxos

Armes de caça
i d'esport

Gewehr- u. Patronenfabrik
G. Teichner & Co. (fundada en 1838)
Frankfurt a. d. Oder 2138 Se cerca representant

Franges per a mobles

Especialitat: paraments vienesos i passamane-
ria per a mobles. — Botons de cuir i claus
per a la indústria de mobles capitonats
Oscar Grünwald Nachfolger.
Cöln a. Rhein Hahnenstrasse 33/35
Se cerquen per tot representants solvents 1680

Carrosserie Moerl G. m. b. H.

Berlin NO. 55
Greifswalderstrasse 140/141
Carrosseries de luxe Cotxes de luxe
Construcció de camions i d'òmnibus
Carrosseries per a cotxes de repartiment
1402 Adreça telegràfica: Carrosserie Moerl Berlin

Llantó roig

Vàlvules de manegot en qualitat de 1.ª gruix
de 1 1/2 fins a 2 polsades.
Metalls fosos en brut i
treballats.
Armaturenfabrik Leonhard Mohr
DURLACH (Baden) 2103

Indústria de gravar al cilindre

i fàbrica de cilindres
Grava cilindres de metall per a tota mena d'impressions
sobre paper, tapissos, productes tèxtils i matèries de to-
ta mena. Màquines d'aprestos, cilindres per al paper.
August Storde, Crefeld (Rheinland) 1652

Ewald Escher

Leipzig-Plag.
Cadires i Mobles
Exportació a l'engròs 2316

Atenció!
Pels països tro-
picals els nos-
tres acreditats
PERFUMS
d'efecte refrescant
unic; d'ús, inclús
per a fins mèdics.
Demaneu desseguida oferta i mostres
Gran capacitat de remesa!
Gebr. Gutbrod Frankfurt (Main)
Telefón secció Haus 740, 9890, 9744
Adreça telegràfica
Chemiebrod Frankfurt/Main
A B C code 5.ª edició 146 II

Carl Tiedemann, Chemische Werke

Indústries químiques
DRESDEN, Frauenstrasse 2a
La casa alemanya de més capacitat de remesa en el
lliurament de
laques i colors de laca de tota mena.
Ofertes i mostres a disposició. 2317

Pianos verticals i de cua

I TOTA CLASSE D'INSTRUMENTS MUSICALS

Adolf Schlesinger

Berlin W 57 Göbenstr. 10
1233

Das Bandisenwalzwerk P.W. Lenzen

Hohenlimburg i. Westf.
Adreça telegràfica: **PAUL LENZEN.**
Preparació de tira de ferro laminada en fred, especial-
ment per a embalatges, i tira d'acer laminada en fred, es-
pecialment per a canyaques. Totes les menes i qualitats,
des de 0.04 mm. de gruix i fins a 300 mm. d'amplària, lami-
nació exactíssima per a tots els usos que es demani, espe-
cialment també per a embotir: tira polida, estanyada, gal-
vanitzada, plomada, tallada de l'ampic que calgui, en
tires etc. 2369

Novetats en teixits

per a vestits d'home i Ulster
Tuchfabrik Franz Hergesell
FORST Lausitz 2361

Motors K.-C. per ajustar a bicicleta
Motos K.-C.

Kirchheim & Co., Magdeburg-N.
Adreça telegràfica: Kace Magdeburg 2303

LA MILLOR TINTURA PROGRESSIVA

LA FLOR DE ORO

Usant aquesta privilegiada aigua
may tindreu cabells blancs ni seran calvos
El cabell abundant y hermós
és el millor atractiu de la dona

La Flor de Oro
La Flor de Oro
La Flor de Oro
La Flor de Oro
La Flor de Oro
La Flor de Oro
La Flor de Oro
La Flor de Oro
La Flor de Oro
La Flor de Oro
La Flor de Oro
La Flor de Oro

es la millor de totes les tintures per a cabell y la barba; no taca'l
cutis ni embruta la roba.
Aquesta tintura no conté nítrat de plata, y ab son ús el cabell se
conserva sempre fi, brillant y negre.
Aquesta tintura s'usa sense necessitat de cap preparació, ni tan sols
s'ha de rentar el cabell, ni abans ni després de l'aplicació, aplican-
se ab un petit respall, com si fos bandolina.
Usant aquesta aigua's cura la caspa, s'evita la caiguda del cabell,
se suavitza, s'augmenta y's perfuma.
és tònica, vigorisa les arrels del cabell y evita totes ses malalties.
Per aixó s'usa també com a higiènia.
conserva'l color primitiu del cabell, ja sigui negre o castany; el co-
lor depèn de més o menys aplicacions.
Aquesta tintura deixa'l cabell tan hermós, que no és possible dis-
tingir-lo del natural, si la seva aplicació's fa bé.
La aplicació d'aquesta tintura és tan facil y còmoda, que un hom
mateix pot fer-seho, per lo que, si's vol, la persona més tímida igno-
ra l'artífici.
Ab l'ús d'aquesta aigua's curen y eviten les plaques, para la cal-
guda del cabell y excita'l seu creixement, y com el cabell adqui-
reix nou vigor, may serén calvos.
Aquesta aigua donen usaria totes les persones que desitgin conser-
var el cabell hermós y el cap sa.
Es la única tintura que als cinch mixtats de posada permet enri-
se el cabell y no fa mala olor; deu usarse com si fos bandolina.

La s persones de temperament herpètic deu en preciamment usar aquesta aigua, si no volen perjudi-
car la sa va salut, y logran tenir el cap sa y net ab una sola aplicació cada vuit dies; y si a la vegada desit-
gen tenyir el pel jasiss lo que diu el prospecte que acompanya a la ampolla.
La venda: principals perfumeries y drogueries d'Espanya.

PRIMAVERA 1922

Han arribat les famoses llavors nort americanes

PAKRO

de ràpida germinació, per a hortes i jardins
De venda: Magatzems «El Siglo», Rambla Estudis.
Vicens Ferrer, Plaça Catalunya, 12.—A. Batlle,
Clarís, 101.—M. Batlle, Rambla de Catalunya, 51,
i F. Ponsà, Clarís, 38.

A Montserrat

Colònia Puig, es lloguen zalets, completament equi-
pats, llòc fresc; altura 600 metres sobre el nivell del
mar. Boscos, aigua superior a deu minuts del Mones-
tir, en auto. Informes: Rambla de Catalunya, 52,
principal, 2.ª Telèfon 2.200 A.

Catarro dels nois

L'anti-catarro **BORI-ONET**, es el veritable especis ac-
tibat per a curar en pocs dies la Coqueluche, Bronquitis de
tota mena de tos de les criatures.
Dipòsits: Farmàcia de l'autor, Carders, 41; Doctor An-
dreu i J. Viladomat, Rambla de les Flors.